

Årsrapport forskning Lovisenberg Diakonale Sykehus 2019

Innhold

Vi forsker for pasientenes skyld!.....	4
Forskningsprosjekter på Lovisenberg.....	5
Brukermedvirkning i forskning.....	6
Forskningsavdelingen.....	7
Lokale forskningskoordinatorer.....	8
Forskningsutvalget (FU).....	9
Personvern i forskningen ved Lovisenberg.....	10
Forskningsgrupper ved Lovisenberg.....	11
Forskningsgruppe for psykisk helse.....	12
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for psykisk helse	
Ungdoms erfaring av egen selvskade - en multippel-kasus studie.....	13
Hjernetrening for personer med depresjon.....	14
Implementering av musikkterapi i oppsøkende psykisk helseteam.....	15
Alvorlig emosjonell dysregulering hos barn.....	16
Kan psykoterapi redusere sykefravær?	17
Mental helse blant eritreiske kvinnelige flyktninger.....	18
Hyperemesis gravidarum as a risk factor for neurodevelopmental disorders in offspring.....	19
Manifestations of genetic risk and intergenerational transmission of risk for eating disorders (MoBaEat).....	20
How do maternal lifestyle and health-related exposures during pregnancy affect child neurodevelopment? (MoBa-Preg)	21
Understanding the development of mental disorders: How does genetic risk manifest across age, gender and environmental factors? MoBa Psych)	22
Periconceptional use of folic acid supplements and risk of neurodevelopmental disorders.....	23
TellMe More: Utvikling og evaluering av tilbakemeldingssystem ved Nic Waal.....	24
Terapeutfaktorer og utfall av terapi. Betydningen av terapeutfaktorer og terapeutisk allianse for behandlingsutfall for barn med angst.....	25
Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for psykisk helse.....	26
Forskningsgruppe for muskel/skjelett-sykdommer.....	28
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for muskel- og skjelettsykdommer	
Effectiveness and cost-effectiveness of a multidisciplinary intervention and subsequent use of health care resources in patients on waiting list for total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial (The MULTI-KNEE Trial).....	29
A multidisciplinary intervention in total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial in osteoarthritis patients (MULTI-KNEE trial).....	30
Utvikling av et preoperativt kartleggingsverktøy for å identifisere pasienter med usikker effekt av operasjon med totalprotese i kne.....	31
Effekten av ulike prinsipper for bakre stabilisering av kneprotese på funksjon og kinematikk; en prospektiv, randomisert klinisk studie.....	32
Funksjonelle og strukturelle resultater etter rotatorcuffkirurgi i skulder- En prospektiv kohort studie med 2-, 5- og 10-års oppfølging.....	33
Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for muskel- og skjelettsykdommer.....	34
Forskningsgruppe for symptomer og helse relatert livskvalitet.....	36
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for symptomer og helse relatert livskvalitet	

Barneleddgikt fra pasientperspektiv.....	37
Utvikling og testing av et nytt diagnostisk verktøy for kartlegging av fatigue etter hjerneslag....	38
Helsekompetanse: Nøkkelen til helse for personer med kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS)	39
Oral Health in Patients with Advanced Cancer (OralHAC).....	40
Fysisk form, fysisk aktivitet, og fatigue etter slag (NORFAST-C).....	41
Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for symptomer og helserelatert livskvalitet.....	42
Forskningsgruppe for translasjonsforskning: biomarkører og molekylærgenetikk.....	44
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for translasjons-forskning	
Studie av årsaksmekanismer til primær osteoporose ved hjelp av molekylærgenetikk for å utvikle ny diagnostikk og terapi.....	45
Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for translasjonsforskning: biomarkører og molekylærgenetikk.....	46
Forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser.....	47
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser	
The Role of the Nose in Snoring and Sleep Apnea.....	48
Cardiovascular complications, craniofacial aberrations, impaired breathing during sleep, sleep disruption and fatigue in adults with verified Marfan syndrom.....	49
Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser.....	50
Forskningsgruppe for indremedisin (Unger-Vetlesens institutt).....	51
Klinisk mikrobiotaforskning.....	52
Inflammatoriske tarmsykdommer.....	53
Senter for eliminasjon av hepatitt C.....	54
Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for indremedisin	
Oppmerksomhetsfunksjoner ved Cøliaki.....	55
Barneleddgikt fra pasientperspektiv (ph.d.-prosjekt Anita Tollisen).....	56
Alcoholic bowel syndrome.....	57
Vitamin D og hjernefunksjoner.....	58
Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for indremedisin	59
Legatmidler i 2019.....	61
Forskningsdagen den 04. April 2019.....	62
Forskningsdagen den 01. November 2019	63
Forskningsprisen i 2019.....	64
Avlagte doktorgrader ved Lovisenberg i 2019	
Arthroscopic rotator cuff repair in the shoulder. Clinical outcomes and radiological results.....	65
Computernavigation and fixation in total knee replacements: A registry based and randomized clinical trial study including radiostereometric analysis.....	66
The punished, the unknown self, and the harmed self – towards a more nuanced understanding of self-harm in adolescence.....	67
Forskningsresultater 2019.....	69
Lovisenberg Diakonale Sykehus AS	71
Ønsker du å gi en gave til Lovisenberg Diakonale Sykehus?.....	72

Vi forsker for pasientenes skyld!

Forskning er en av sykehusets lovpålagte hovedoppgaver. Men selv om vi er pålagt å forske av både spesialist helsetjenesteloven og helseforetaksloven, er det utvilsomt andre faktorer som motiverer og engasjerer medarbeidere ved Lovisenberg Diakonale Sykehus til å forske. Her ved sykehuset forskes det for pasientenes skyld! Det blir forsket for å styrke og utvikle diagnostikk og behandling for egne pasienter, samtidig som forskningen vår skal gi et bidrag til den samlede medisinske kunnskap i verden. Sett fra sykehusdirektørens ståsted er aktiv forskningsvirksomhet i sykehuset viktig for å holde seg oppdatert innen den medisinske utviklingen og for å være i stand til å foreta kritiske vurderinger av etablerte og nye diagnostiske metoder, behandlingstilbud og teknologi. En systematisert forskningsvirksomhet danner også basis for god kvalitetsutvikling. Evaluering av behandlingseffekt ved hjelp av forskningsbaserte metoder er definert som en hovedsatsning i sykehuset fremover. Forskningen ved Lovisenberg Diakonale Sykehus er organisert i tverrfaglige forskningsgrupper. Våre stipendiater og forskere har ulik yrkesbakgrunn, noe vi oppfatter som en av våre styrker. En liten, men effektiv, forskningsavdeling har de siste årene jobbet målrettet og godt med å styrke kvaliteten på søknader om konkurranseutsatte forskningsmidler. Arbeidet har gitt resultater i form av bedre uttelling ved de årlige tildelingene av midler. Dette gjenspeiles i et økende antall nye ph.d.-prosjekter. Vi gleder oss over dette og ser frem til å oppleve en tilsvarende vekst i forskningsaktiviteten, målt i antall vitenskapelige artikler og ph.d.-grader, fremover. Årets årsrapport gir en fin oversikt over pågående forskningsprosjekter ved Lovisenberg Diakonale Sykehus

God lesning!

Med vennlig hilsen,
Tone Ikdahl
Adm. direktør

Adm. direktør

Tone Ikdahl, dr. med.

Forskningsprosjekter på Lovisenberg

Lovisenberg Diakonale Sykehus (Lovisenberg) er et lokalsykehus i storbyen. Vi ser på oss selv som et «inner city hospital». Sykehuset har lokalsykehusfunksjoner innen indremedisin og psykisk helsevern for bydeler i indre Oslo øst, der omtrent halvparten av aktiviteten ved sykehuset skjer innenfor psykisk helsevern. I tillegg til generelle helseproblemer som eksisterer i den norske befolkning, har bydelene som sykehuset har ansvar for en relativt stor andel innbyggere med sammensatt problematikk knyttet til psykiske lidelser, rus, dårlige boforhold og livsstil sykdommer, ofte omtalt som «storbyhelse». Forskningen ved Lovisenberg fokuserer på de vanlige helseproblemene våre pasienter opplever. Vi har som mål at forskningen vår skal gjøre en forskjell!

I tillegg til å være lokalsykehus for bydelene i indre by driver sykehuset Hospice Lovisenberg. Hospicet gir lindrende behandling til kronisk syke pasienter med alvorlige lidelser og til døende. Sykehuset har også et svært godt tilbud innen planlagt kirurgi, spesielt innenfor ortopedi og øre-nese-hals sykdommer. Avdeling for ortopedi har i flere år vært nasjonalt ledende på måling av behandlingsresultater innen protesekirurgi.

Det nasjonale kompetansesenteret for munnhelse, TAKO-senteret, ligger også ved Lovisenberg. Som sykehus har vi en etisk forpliktelse overfor brukerne våre til å bidra til å tette kunnskapshull innenfor de helsetjenestene vi tilbyr, og spesielt innen området «storbyhelse». Hvis vi skal utvikle kunnskap om bedre behandling og tjenester, er det nødvendig med bred fag- og forskningskompetanse. Prosjektene ved Lovisenberg drives derfor i stor grad av forskere som jobber sammen i team, på tvers av yrkesgrupper og medisinske spesialiteter. Teamene våre samarbeider med andre fremragende nasjonale og internasjonale eksperter. For å gi forskningen riktig retning er vi opptatt av å involvere brukerne i planlegging, gjennomføring, formidling og oppsummering av forskningsprosjektene våre.

Forskningsjef

Anners Lerdal, dr. philos., prof. UiO

Brukermedvirkning i Forskning

Som medlem av sykehusets brukerutvalg har jeg et spesielt ansvar for brukermedvirkning i forskningsprosjektene til sykehuset. Vi ønsker å bidra inn i nye prosjekter så tidlig som mulig, gjerne når forskerne er i idéstadiet. De siste tre årene har vi gjennomført såkalt speed dating med forskerne. Forskere i alle nye prosjekter avtaler møte med oss i brukerutvalget. Møtene varer i omlag 35 minutter. Hensikten er å gi forskerne innspill til hvordan de kan dra nytte av brukermedvirkning gjennom de ulike fasene i prosjektet. Vi er opptatt av at prosjektene skal gi ny kunnskap som er nyttige for pasientene og for samfunnet. Brukere deltar i prosjektene i varierende grad. I noen prosjekter tenker vi det er fornuftig at forskerne lønner brukere så brukerrepresentanten kan delta i en referansegruppe i hele prosjektperioden. I andre prosjekter kan det være mest nyttig å diskutere med forskerne hvordan de kan formidle resultatene fra forskningen på en populærvitenskapelig måte. Brukere kan gi nyttige innspill om prosedyrer for rekruttering av deltakere og innhenting av informert samtykke, i diskusjon om egnede data-innsamlingsmetoder og spørreskjemaer, i tolkning av funn og ikke minst om hvordan funn kan kommuniseres på en forståelig måte til pasienter og den øvrige befolkningen. For meg har det vært spesielt viktig å kunne påvirke informasjonen som gis til pasientene på en god måte. Spørsmålsformuleringer må være slik at vi lekfolk forstår hva forskerne egentlig spør om.

Brukerutvalget

Katrine Rutledal
Nestleder i brukerutvalget med spesielt ansvar for forskning

Forskningsavdelingen

Forskningsavdelingen ligger organisatorisk under fagavdelingen - kvalitet, pasientsikkerhet og forskning. Forskning er en lovpålagt oppgave for helseforetakene. Lovisenberg Diakonale Sykehus anser forskning som et viktig arbeid for å sikre og forbedre kvaliteten i pasientbehandlingen til pasientene i våre bydeler. Vår forskningsaktivitet er relatert til pasientnære, kliniske prosjekter som anvender vitenskapelige metoder. Flere av de avsluttede prosjektene har ført til ny kunnskap og som har forbedret pasientbehandlingen. Det er etablert kontakt med brukerutvalget for å finne gode former for brukermedvirkning i forskningen ved Lovisenberg. Vi har innført «speed-date» med representanter fra brukerutvalget som obligatorisk for alle som planlegger nye forskningsprosjekter. Hensikten med disse møtene er at forskerne får innspill til hvordan brukermedvirkning kan inngå i forskningsprosjektets ulike faser. Sykehuset har 63 ansatte med en ph.d.-grad og 19 pågående ph.d.-prosjekter, samt åtte postdoktorprosjekter og fem andre større forskningsprosjekter. I 2019 ble om lag 2,3 % av totalbudsjettet brukt til forskning. Ansatte på sykehuset publiserte 67 vitenskapelige artikler og tre doktordisputaser er gjennomført i 2019. Forskningsavdelingen ledes i 2019 av Anners Lerdal, forskningssjef ved Lovisenberg. Bjørn Lau var forskningsrådgiver ut året 2019 og Katrin Wirth-Petzold er sentral forskningskoordinator. Til avdelingen er det knyttet et team av 6 lokale forskningskoordinatorer fra de respektive klinikkene. Lokal og sentral forskningskoordinator samarbeider om forskningsstøtte til forskningsprosjekter i klinikkene. Avdelingen yter praktisk støtte for forskere ved Lovisenberg Diakonale Sykehus.

Forskningsstøtte

Støttefunksjon i forskningsavdelingen

Avdelingen yter praktisk støtte for forskere ved Lovisenberg Diakonale Sykehus. Kjerneoppgavene i forskningsavdelingen er å gi bistand innenfor:

- Kvalitetssikring av forskningssøknader gjennom workshops
- Koordinerer møter med brukerutvalget («speed dating»)
- Ekstern finansiering
- Forankring av søknader internt på sykehuset/ koordinering personvernombud
- Formidling av forskningen til f.eks. forskning.no
- Statistikk og kurs

Katrin Wirth-Petzold, Sentral forskningskoordinator

Lokale Forskningskoordinatorer

Våre lokale forskningskoordinatorer skal bidra til å virkeliggjøre LDS sin visjon for forskning gjennom samarbeid med forskerne i klinikkene og sentral forskningskoordinator. På bakgrunn av dette har vi utviklet en funksjonsbeskrivelse for lokale forskningskoordinatorer. Lokal forskningskoordinator er tilknyttet Forskningsavdelingen i et team av forskningskoordinatorer fra de respektive klinikkene. Lokal og sentral forskningskoordinator gir administrativt forskningsstøtte til aktuelle forskningsprosjekter i klinikkene. Det er ønskelig at teamet samarbeider om formidling av klinikkens forskningsresultater med sentral forskningskoordinator:

- Bidra til å synliggjøre nye resultater (publikasjoner) fortløpende lokalt/innen klinikken og gjennom Forskningsavdelingen og Kommunikasjonsavdelingen.
- Veilede forskeren ved behov for registrering av forskningsprosjekter i Cristin. Forskeren har selv ansvar for å registrere forskningsprosjekter i Cristin.
- Være superbruker i Cristin (godkjenning av publikasjoner og ved behov annen bistand til forskere i klinikkene). Sentral forskningskoordinator informerer om eventuelle Cristin workshops.
- Samarbeide med sentral forskningskoordinator om ulike oppgaver ved forskningsseminarer, workshops eller andre arrangementer.
- Deltakelse i teammøtene/ planlagt 1x i mnd. – innkalling fra sentral forskningskoordinator
- E-phorte: Sentral- og lokal forskningskoordinator har definerte oppgaver for arkivering av diverse forskningsdokumenter i e-phorte.

Katrin Wirth-Petzold, sentral forskningskoordinator, Lovisenberg med teamet sitt (andre fra høyere)

Ellers lokale forskningskoordinatorer fra venstre:
Stine Mathisen, Nic Waals Institutt
Ana Urzua Riquelme, Medisinsk klinikk
Hans Martin Nussle, Klinikk for Psykisk helsevern
Mira Kolve, TAKO
Kristi Homme, LDPS og
Trude von Trepka, Kirurgisk klinikk (ikke på bildet)

Forskningsutvalget (FU)

Forskningsutvalget ved Lovisenberg Diakonale Sykehus (LDS) er rådgivende organ for forskningsaktivitetene ved sykehuset.

Forskningsutvalget møtes annenhver måned. Klinikksjefene oppnevner medlemmer og varamedlemmer fra sin klinikk for tre år om gangen. Lovisenberg Diakonale Høgskole og VID Vitenskapelige Høgskole, Diakonova Oslo oppnevner hvert sitt medlem. Disse to representantene utgjør utvalgets eksterne medlemmer. Et flertall av medlemmene har forskningskompetanse og lederkompetanse (klinikk/avd.sjef). Sykehusets forskningssjef leder utvalget, og sentral forskningskoordinator er sekretær.

Forskningsutvalget (FU)

1. Bidra til utvikling av forskning ved LDS.
2. Sikre kvaliteten på forskningen og på søknader om eksterne forskningsmidler.
3. Påse at vedtatte forskningsetiske prinsipper følges.
4. Legge til rette for og påse at forskningen planlegges og gjennomføres i henhold til lover, forskrifter og avtaler.
5. Tilrettelegge for forskning ved å gi forskningsstøtte og formidle kontakt med miljøer som kan bidra med dette.
6. Holde seg orientert om finansieringskilder og søknadsprosedyrer.
7. Bistå ved rapportering til eksterne instanser.
8. Synliggjøre forskningen ved LDS internt og eksternt.
9. Evaluere sykehusets forskningsaktivitet

Personvern i forskningen ved Lovisenberg

Personvern i forskning er av avgjørende betydning for tilliten til forskning og forskere, og til sykehuset som ansvarlig for forskning og behandling av personopplysninger. Ettersom sykehuset behandler så store mengder særlige kategorier (tidligere kalt sensitive) personopplysninger, som er omfattet av taushetsplikt, må kunnskap om personvern være et krav til forskere. Et mangelfullt personvern kan kompromittere prosjekter, og skade både forskningsdeltagere, sykehuset og forskerne. Ved ikrafttreden av ny personopplysningslov med tilhørende personvernforordning 20. juli 2018 ble kravene til personvern presisert og utvidet. Selv om personvern i forskning i all hovedsak er regulert i særlover, må behandlingen av personopplysninger alltid ha et rettsgrunnlag i personopplysningsloven. Personopplysningsloven gir rettigheter til dem som eier personopplysningene, og plikter til dem som behandler personopplysninger. Forskere forventes å sette seg inn i hvilke plikter som påhviler dem med hensyn til personvern. Sykehuset fikk i 2018 eget personvernombud. Personvernombudet vurderer og tilrår forskningsprosjekter, og skal konsulteres i alle spørsmål som gjelder personvern og behandling av personopplysninger i forskning. Kontaktopplysninger for personvernombudet finnes på sykehusets nettsider, hvor også sykehusets personvernerklæring finnes. Ved ikrafttreden av ny lov ble også REKs mandat presisert. Selv om REK har gitt godkjenning til et forskningsprosjekt, kreves nå også at virksomheten selv vurderer hvorvidt det er rettsgrunnlag for behandlingen av personopplysninger etter personopplysningsloven, med andre ord om behandlingen er lovlig. Samtykke er ett av flere rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger. Sykehusets saksbehandling innebærer at personvernombudet vurderer alle forskningsprosjekter, også der hvor REK har godkjent prosjektet. Prosjekter meldes til personvernombudet på eget skjema, og personvernombudet gir sin tilråding basert på opplysninger som fremkommer av meldeskjema, REK-vedtak og forskningsprotokoll. Personvernombudet samarbeider med forskningsavdelingen om både vurdering av enkeltprosjekter og ulike prosedyrer.

Personvern i forskning

Personvernombudet mottar ofte spørsmål i forbindelse med forskning, blant disse er:

- Når kreves samtykke og når kreves det ikke
- Hvilke krav stilles til informert samtykke
- Hva er anonyme opplysninger vs. avidentifiserte opplysninger
- Hvilke krav stilles for at opplysninger skal være anonyme
- Hva er sikker lagring av personopplysninger
- Hva er forskning og hva er internkvalitetssikring
- Kan personopplysninger som behandles i kvalitetssikringsøyemed brukes i forskning

Personvernombudet vurderte i 2018 fem helseforskningsprosjekter. Personvernombudet ønsker å bli involvert i planlegging av prosjekter så tidlig som mulig, slik at personvernperspektivet ivaretas og at ikke unødige forsinkelser oppstår, eller at prosjekter ikke kan gjennomføres.

Forskningsgrupper ved Lovisenberg

Forskning ved Lovisenberg skal skape ny og fremtidsrettet kunnskap, og bidra til å skape et bedre helsetilbud, samt øke eksisterende kompetanse hos ansatte. Forskningen kjennetegnes ved at den holder høy vitenskapelig kvalitet og fokuserer på innbyggernes helse og livskvalitet. Forskningen foregår ofte i tverrfaglige og klinikkovergripende team. Teamene samarbeider med anerkjente nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer. Problemstillingen i prosjektene kan omfatte etiologi, epidemiologi, utprøving av intervensjoner, longitudinelle observasjonsstudier av behandlingsforløp og -resultater. Klinisk forskning er kompleks og bør organiseres i veldefinerte forskergrupper med klar ledelse. Derfor er det enighet om og etablert praksis ved Lovisenberg at forskere er tilknyttet en forskningsgruppe. Klinikksjefene ved Lovisenberg har ansvar for at alle som driver forskning i klinikken er tilknyttet en forskningsgruppe. Klinikkleidere kan opprette forskningsgrupper, oppnevne gruppeledere, holde oversikt over og følge opp forskningsgruppene i sin klinikk/avdeling. Normalt vil dette gjøres i samråd med forskningssjef, samt lokal forskningskoordinator der en slik stilling er opprettet, samt av avdelingsledere.

Forskningsgrupper

Forskningsgruppene ved Lovisenberg er opprettet for å styrke og utvikle forskning på et tematisk felt:

Psykisk helse

(Leder: Bjørn Lau ut året 2019)
(Ledertrio fom. 2020:
Anne-Siri Øyen, NWI
Cilje Sunde Rolfsjord, NWI
Even Halland, LDPS)

Muskel/skjelett

(Leder: Arild Aamodt)

Symptomer og helserelatert livskvalitet

(Leder: Christine Råheim Borge)

Søvn og søvnforstyrrelser

(Leder: Søren Berg)

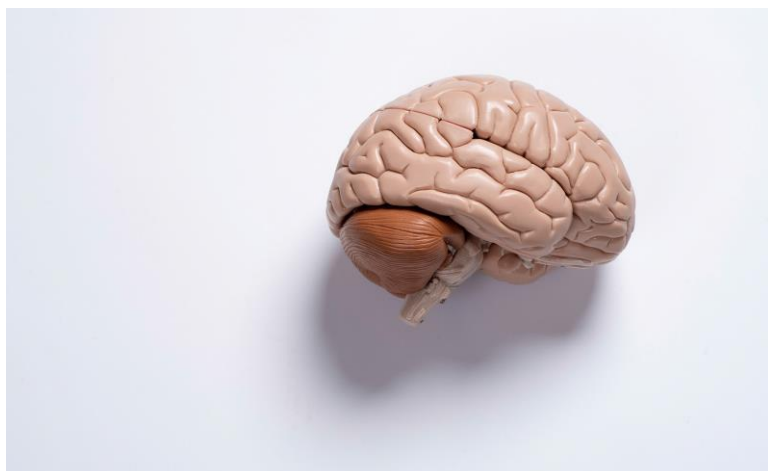
Translasjonsforskning: biomarkører og molekylærgenetikk

(Leder: Sjur Reppe / Kaare M. Gautvik)

Indremedisin

(Leder: Jørgen Valeur [perm]
fung. leder: Vendel Kristensen)

Forskningsgruppe for psykisk helse

Om forskningsgruppen:

Psykiske lidelser rammer mennesker i alle aldre, og omfatter et vidt spektrum av plager fra mildere symptomidelser til psykoser og schizofreni. Forskningsgruppen er sammensatt av fagpersoner med høy kompetanse og profesjonserfaring i klinisk psykologi, psykiatri, sykepleie, arbeidspsykologi, nevropsykologi og musikkterapi. Forskingen gjøres med bakgrunn i kvantitative og kvalitative metoder og biologiske analyser, og med ulike design som intervensjonsstudier, dybdeintervjuer, spørreskjema og nevropsykologiske utredninger. Forskningsgruppen forsker på problemstillinger av betydning for forebygging, utredning, behandling og yrkesdeltagelse for personer med psykiske lidelser.

Forskningsgruppe for psykisk helse

Forskningsgruppeleder: Bjørn Lau
ut året 2019 (bildet) Fom. 2020:
Anne-Siri Øyen, NWI
Cilje Rolfsjord, NWI
Even Halland fra LDPS.

Deltagere i gruppen:

Alexandra Karoline Havdahl
Anne Benedicte Skirbekk
Anners Lerdal, Anne-Siri Øyen
Astrid Gjerdrum Hornslien
Astrid Hornslien
Bjørnar Antonsen, Christine Roth
Cilje Rolfsjord, Erling Moldal
Even Halland, Hans Martin Nusse
Hans Ole Korsgaard, Hans Petter Solli, Jan Stubberud, Jan Vegard Bakali, Kai Leitemo, Kari Langaard
Kristin Østlie, Laurie Hannigan
Line Indrevoll Stänicke
Marit Melnæs Coldevin Mattias
Erik Victor, Morten Stefan Selle
Nikolaj Kunøe, Pål Nystuen
Ruth Abraham; Sigrid Elisabet Medhus; Stine Harstad

***Bjørn Lau, forskningsgruppeleder
2019***

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for psykisk helse

Ungdoms erfaring av egen selvskade - en multippelkasus studie(ph.d. prosjekt)

Selvskading blant ungdom er forbundet med flere psykiske lidelser og økt selvmordsfare. Flere behandlingsmetoder viser effekt, men det er behov for mer kunnskap om forskjeller mellom ungdom som skader seg for å tilpasse behandlingstiltak. Denne studien omfatter en meta-analyse av kvalitative studier på selvskade blant ungdom, og innhenting av data fra ungdom som skader seg selv og er i behandling i barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk. Studien bidrar med økt kunnskap om ungdoms opplevelse av egen selvskade som både en måte å få kontroll på og en måte å uttrykke vanskelige følelser og ubearbeidede overveldende erfaringer. Studien bidrar også med nyansert forståelse av ulike veier inn i selvskade i ungdomstiden, og at deres evne til å integrere følelser og opplevelser kan gi indikasjon om ulike veier ut av selvskade og hva som er nyttig i behandling. Tre sub-typer av ungdom som skader seg presenteres som illustrasjon på hvordan selvskade kan uttrykke konfliktfylte, uutviklede og forstyrrede aspekter ved en persons selvorganisering.

Ungdoms erfaring av egen selvskade

Avdeling Nic Waals Institutt, ungdomsseksjonen

Finansiering Extrastiftelsen

Prosjektleder:

Line Indrevoll Stänicke, ph.d.-kandidat (disputas 19.12.19)

Lovisenberg og post doc ved Psykologisk institutt/ UiO med prosjektet "Self-harm in adolescence: a case of exploring the flip side of the Nordic Model".

Prosjektdeltagere:

Hanne Haavind, professor emeriti, Universitetet i Oslo
Siri Erika Gullestad, professor, Universitetet i Oslo
Frida Rø, postdoktor, Universitetet i Oslo

Line Stänicke, prosjektleder

Hjernetrening for personer med depresjon (ph.d. prosjekt Bjørn I. Hagen)

For mange pasienter er depresjon assosiert med kognitive vansker, som kan påvirke hvordan man fungerer for eksempel i arbeidslivet. Denne studien vil ta i bruk nevropsykologiske metoder (Hjernetrening) med siktemål på å bedre hjernenes kognitive kontrollfunksjoner (eksekutive funksjoner). Hovedmålet er å undersøke effekten av gruppebasert hjernetrening for pasienter som har eller har hatt depresjon, og som opplever vansker med å planlegge, løse problemer, være konsentrert, styre følelsene eller holde oppmerksomheten over tid. Studien kan således ha betydning for personens daglige fungering, utover kliniske symptomer. Hvis gruppebasert hjernetrening viser seg å være effektivt, så vil dette også representere en kostnadseffektiv intervensjon.

Hjernetrening for personer med depresjon

Avdeling

Lovisenberg DPS

Finansiering Helse Sør-Øst RHF,

Legatsmidler Lovisenberg

Prosjektleder:

Jan Stubberud, Lovisenberg

Prosjektdeltagere:

Bjørn Hagen, ph.d.-stipendiat,

Lovisenberg (bildet)

Bjørn Lau, professor II,

Lovisenberg,

Universitetet i Oslo

Nils-Inge Landrø, professor,

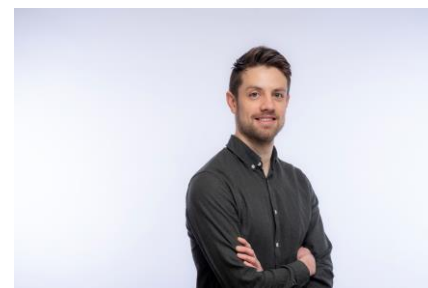
Universitetet i Oslo

Monica Johansson, nevropsykolog,

Lovisenberg

Jutta Joormann, professor, Yale

University, USA

Bjørn I. Hagen, ph.d. stipendiat

Implementering av musikkterapi i oppsøkende psykisk helseteam (postdoktor prosjekt)

I nasjonalfaglige retningslinjer anbefales musikkterapi ved behandling og oppfølging av både psykose og rusavhengighet, og musikkterapi blir i økende grad tatt i bruk av helsetjenestene i Norge. Denne studien har derfor som formål å finne ut hvordan musikkterapi bør tilrettelegges for å gi best mulig støtte for bedring (recovery) for pasienter som følges av et oppsøkende psykisk helseteam (FACT-team). Gjennom observasjon av praksis og intervju av pasienter, behandlingsteam og ledelse ved et FACT-team i Oslo, vil studien erverve kunnskap og prøve ut nye arbeidsmetoder og tilnærminger med mål om å forberede musikkterapeutisk praksis. Studien vil kunne bidra til at flere oppsøkende psykiske helseteam kan tilby musikkterapi, og tilrettelegge dette på en kunnskapsbasert måte.

Implementering av musikkterapi

Avdeling

Lovisenberg DPS

Finansiering,
Stiftelsen Dam;
Norges
musikkhøgskole

Prosjektleder

Hans Petter Solli
(*bildet*), postdoktor,
Lovisenberg (prosjektleder ut 2019)

Prosjektdeltagere

Hans Petter Solli, PhD,
musikkterapeut
Lovisenberg og Norges
musikkhøgskole

*Hans Petter Solli, prosjektleder
(ut 2019)*

Alvorlig emosjonell dysregulering hos barn (ph.d. prosjekt)

Målet med prosjektet er å få bedre kunnskaper om hva som gjør at noen barn har store vansker med å regulere følelsene sine, spesielt sinne. Slike reguleringsvansker vil bli undersøkt ved intervjuer og utredning av 100 barn og deres familier og sammenlignet med barn uten slike vanskeligheter. Studien vil undersøke om disse barna har større problemer med å forstå følelser, mindre mentaliseringsevne, svakere inhibisjonsevne og dårligere arbeidsminne. Man vil også kartlegge hvordan de har det i fritiden og på skolen. Tilknytning mellom foreldre og barn vil bli undersøkt, samt om familiene er preget av høye stressnivåer. Kunnskapen fra dette prosjektet skal deretter brukes til å gi disse barna bedre hjelp.

Alvorlig emosjonell dysregulering hos barn

Avdeling

Nic Waals institutt

Finansiering

Intern finansiering (Nic Waals institutt)

Prosjektleder

Pål Zeiner, overlege, Oslo universitetssykehus

Prosjektdeltagere

Marit Coldevin, psykologspesialist, ph.d. stipendiat Lovisenberg (bildet)

Anne-Siri Øyen, psykologspesialist/ seksjonsleder/veileder, Lovisenberg
Annika Melinder, professor/ psykologspesialist, Oslo universitetssykehus/ Universitetet i Oslo

Marit Coldevin, ph.d. stipendiat

Kan psykoterapi redusere sykefravær? (ph.d. prosjekt)

I denne studien følges omtrent 300 pasienter i et raskere tilbake tilbud ved Lovisenberg DPS. Pasientene følges gjennom et behandlingsforløp med henblikk på blant annet endringer i symptomer, arbeidsevne og arbeidstilknytning. Dette ble gjort etter avsluttet behandling, og etter 6 måneders oppfølging. I prosjektet har man særlig fokus på hvilke faktorer som er assosiert med retur til arbeid, og flere faktorer har blitt identifisert. Studien bidrar derfor med ny kunnskap om denne pasientgruppen og hva som har betydning for retur til arbeid. Dette er kunnskap som har betydning for hvordan man gir arbeidsrettet behandling for angst og depresjon innenfor ordinær spesialisthelsetjeneste.

Kan psykoterapi redusere sykefravær?

Avdeling

Lovisenberg DPS

Finansiering

Intern (DPS)

Prosjektleder

Bjørn Lau, forskningsrådgiver
Lovisenberg

Prosjektdeltakere

Torleif Ruud, professor e.m.
Universitetet
i Oslo
Mattias Victor, ph.d.-stipendiat,
Lovisenberg DPS
Annars Lerdal,
forskningsjef/professor,
Lovisenberg/Universitetet i Oslo

Matthias Victor, ph.d. stipendiat

Mental helse blant eritreiske kvinnelige flyktninger (ph.d. prosjekt)

Hensikten med denne studien er å undersøke mental helse, religiøsitet, mestringsstrategier og livskvalitet blant eritreiske kvinnelige flyktninger som har fått oppholdstillatelse i Norge, men som fortsatt bor på mottak. Ved å benytte internasjonalt anerkjente måleinstrumenter og kvalitative dybdeintervjuer har man så langt fått støtte for at disse kvinnene har en annerledes sykdomsforståelse enn det som ellers beskrives i psykiatrien. De fleste oppfatter symptomene de har som normale reaksjoner på de erfaringene de har og sin nåværende livssituasjon og de har et håp om et bedre liv. I tillegg viser resultatene at enkelte kan vokse av erfaringene de har i det som betegnes som post-traumatisk vekst.

Mental helse blant eritreiske kvinnelige flyktninger

Avdeling

Lovisenberg DPS

Finansiering

Intern

Prosjektleder

Prof. Ingrid Hanssen
*(professor Lovisenberg
Diakonale Høgskole).*

Prosjektdeltagere

Ruth Abraham , ph.d. stipendiat
Lovisenberg (bildet)

Lars Lien, *professor, Sykehuset
Innlandet*

Suraj Thapa, *1. amanuensis,
Universitetet
i Oslo*

Ruth Abraham, ph.d. stipendiat

Hyperemesis gravidarum as a risk factor for neurodevelopmental disorders in offspring

Målet med dette forskerprosjektet er å kunne bidra til å forebygge nevroutviklingsforstyrrelser gjennom å forstå faktorene som bidrar til ekstrem svangerskapskvalme. Vi ønsker å estimere assosiasjonene mellom hyperemesis og senere/etterfølgende nevroutviklingsforstyrrelser. Vi vil benytte et livsløpsperspektiv, koble registerdata med populasjonsbaserte helsedata og bruke biologiske data som allerede er innsamlet fra Biobank Norge.

Hyperemesis gravidarum as a risk factor

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder

Christine Roth, postdoktor
Lovisenberg (bildet)

Prosjektdeltakere

Christine Roth, ph.d., cand.psychol,
Lovisenberg, Folkehelseinstituttet
Anne-Siri Øyen, ph.d., Lovisenberg
Per Magnus, Folkehelseinstituttet
Siri Håberg, Folkehelseinstituttet
Åse Vikanes, Folkehelseinstituttet
Øystein Kravdal,
Folkehelseinstituttet
Vegard Skirbekk,
Folkehelseinstituttet
Håkon Gjessing,
Folkehelseinstituttet
Øyvind Næss, Universitetet i Oslo
George Davey Smith, Bristol, UK
Caroline Relton, Bristol, UK
Ezra Susser, Columbia University,
USA

Christine Roth, postdoktor

Manifestations of genetic risk and intergenerational transmission of risk for eating disorders (MoBa-Eat) (post dok prosjekt)

Det overordnede målet med forskningsprosjektet er å øke kunnskapen om hvordan spiseforstyrrelser utvikles i befolkningen og innen familier. Prosjektet har tre delmål:

1. Identifisere hvordan genetisk risiko for spiseforstyrrelser kommer til uttrykk i vansker og symptomer hos jenter og gutter fra fødsel til voksenliv.
2. Øke kunnskapen om hvordan spiseforstyrrelser overføres fra en generasjon til den neste.
3. Undersøke hvilke miljøfaktorer som påvirker sårbarhet og motstandsdyktighet blant barn med genetisk risiko for spiseforstyrrelser. Prosjektet kan gi ny og verdifull kunnskap om hvordan spiseforstyrrelser utvikles og dermed bidra til tidligere gjenkjenning og raskere behandling. Prosjektet er del av Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group ved Nic Waals Institutt.

MoBa-Eat

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder

Alexandra Havdahl, Lovisenberg, forskningsgruppeleder for Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE group) (bildet)

Prosjektdeltagere:

Alexandra Havdahl, psykolog, Lovisenberg, Folkehelseinstituttet og Universitet i Bristol

Anne-Siri Øyen, psykologspesialist, Lovisenberg

Ziada Ayorech, postdoktor ved Lovisenberg, Nic Waals Institutt

Alexandra Havdahl, postdoktor

How do maternal lifestyle and health-related exposures during pregnancy affect child neurodevelopment? (MoBa-Preg)

Det overordnede målet med dette prosjektet, MoBa-Preg, er å bidra til vår forståelse av sammenhengen mellom svangerskapseksponeringer og nevroutvikling hos barnet. Mer spesifikt ønsker vi å finne ut hvilke livsstil- og helserelaterte eksponeringer som påvirker barns nevroutvikling og hvilke av disse effektene som påvirker fosteret i livmoren. Det er mange ulike livsstilsvalg (som røyking og alkoholinntak) og helserelaterte eksponeringer (som svangerskapsdiabetes) som har blitt knyttet til nevroutviklingsvansker hos barn, men det er uklart om disse assosiasjonene er kausale eller ei. Å forstå sammenhengen er viktig og det ønsker vi å bidra til. Vi vil bruke data fra flere store befolkningsundersøkelser, deriblant Den norske mor, far og barnundersøkelsen (MoBa), en prospektiv fødselskohort som inkluderer mer enn 114 000 barn, 90 000 mødre og 70 000 fedre. Prosjektet er del av Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group ved Nic Waals Institutt.

MoBa-Preg

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Anne-Siri Øyen, Seniorforsker
Lovisenberg (bildet)

Prosjektdeltakere:

Alexandra Havdahl, ph.d.,
cand.psychol,
Lovisenberg, Folkehelseinstituttet
og Universitetet i Bristol
Camilla Stoltenberg,
Folkehelseinstituttet
Per Magnus, Folkehelseinstituttet
Ted Reichborn-Kjennerud,
Folkehelseinstituttet
Gun Peggy Knudsen,
Folkehelseinstituttet
Pål Surén, Folkehelseinstituttet
Ole A. Andreassen, Universitetet i
Oslo
George D. Smith, Bristol, UK
Neil Davies, Bristol, UK
Anita Thapar, Cardiff, UK
Ian Lipkin, Columbia University,
USA
Ezra Susser, Columbia University,
USA
David Evans, Queensland, USA

Anne-Siri Øyen, seniorforsker

Understanding the development of mental disorders: How does genetic risk manifest across age, gender and environmental factors? (MoBa-Psych) (post dok prosjekt)

Hvordan kommer genetisk risiko for psykiske lidelser til uttrykk gjennom symptomer og vansker i løpet av utviklingen? Er det forskjeller mellom kvinner og menn? Hvilke miljøfaktorer virker som en beskyttelse mot psykiske lidelser? Hvordan påvirker stress hos mor i perinatalperioden barnets risiko for psykiske lidelser? Alt dette ønsker vi å finne svar på ved bruk av data fra Den norske mor, far og barn-undersøkelsen (MoBa). MoBa undersøkelsen en prospektiv fødselskohort som inkluderer mer enn 114 000 barn, 90 000 mødre og 70 000 fedre og som gir unike muligheter på verdensbasis til å finne svar på disse spørsmålene. Prosjektet er del av Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group ved Nic Waals Institutt.

MoBa-Psych

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Anne-Siri Øyen, Lovisenberg

Prosjektdeltakere:

Laurie Hannigan, postdoktor

Lovisenberg (bildet)

Alexandra Havdahl, ph.d.,

cand.psychol,

Lovisenberg, Folkehelseinstituttet

og Universitetet i Bristol

Anne-Siri Øyen, ph.d.,

psykologspesialist, Lovisenberg

Camilla Stoltenberg,

Folkehelseinstituttet

Per Magnus, Folkehelseinstituttet

Ted Reichborn-Kjennerud,

Folkehelseinstituttet

Gun Peggy Knudsen,

Folkehelseinstituttet

Pål Surén, Folkehelseinstituttet

Ole A. Andreassen, Universitetet i

Oslo

George D. Smith, Bristol, UK

Neil Davies, Bristol, UK

Anita Thapar, Cardiff, UK

Ian Lipkin, Columbia University,

USA

Ezra Susser, Columbia University,

USA

David Evans, Queensland, USA

Laurie Hannigan, postdoktor

Periconceptional use of folic acid supplements and risk of neurodevelopmental disorders (post dok prosjekt)

Dette postdoktorgradsprosjektet er en del av forskningsprosjektet Autism Birth Cohort (ABC-studien), som utføres i samarbeid mellom Folkehelseinstituttet, Lovisenberg Diakonale Sykehus (Nic Waals Institutt) og Columbia University i New York. Prosjektet bygger videre på tidligere studier/publikasjoner og benytter Den norske mor, far og barn studien (MoBa) til å undersøke potensielle sammenhenger mellom mors bruk av vitamintilskuddet folat (B-9) og senere risiko for forsinket språkutvikling og autismspekterforstyrrelse hos barnet. Det benyttes spørreskjemadata, kliniske data og registerdata. I tillegg har vi benyttet biologisk materiale fra et underutvalg av barna (n=400) til å kjøre epigenetiske analyser på prøver innsamlet ved fødsel. De epigenetiske analysene er svært kostbare og det har dessverre tatt lenger tid enn forventet å få på plass finansiering. De første lab-analysene ble ferdigstilt høsten 2017, og det ble kjørt ytterligere analyser i 2018. Tre artikler er under arbeid og forventes akseptert/publisert i løpet av 2019. Tidligere upubliserte funn ble presentert i desember 2018 på «ACNP - The 58th Annual Meeting of The American College of Neuropsychopharmacology». Mini-Panel: Prenatal Folic Acid Exposure, Neurodevelopment, and Severe Mental Illness in Youth.

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Anne-Siri Øyen, Lovisenberg

Prosjektdeltakere:

Christine Roth, postdoktor
Lovisenberg (bilde), ph.d., cand.
psychol, Lovisenberg,
Folkehelseinstituttet
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist,
Lovisenberg

Camilla Stoltenberg

Anners Lerdal, forskningssjef/
professor, Lovisenberg/
Universitetet i Oslo

Per Magnus, Folkehelseinstituttet

Ted Reichborn-Kjennerud,
Folkehelseinstituttet

Pål Surén, Folkehelseinstituttet

Christine Roth, postdoktor

TellMe More: Utvikling og evaluering av tilbakemeldingssystem ved Nic Waal (Client feedback in specialist child and adolescent mental health care) (ph.d. prosjekt Cilje Sunde Rolfsjord)

I samarbeid med forskere fra R-BUP, innførte Nic Waals Institutt fra 2019 det elektroniske tilbakemeldingssystemet TellMe More. Systemet gir barn, unge og foresatte en unik mulighet til å gi direkte tilbakemelding til sin terapeut om symptomer, funksjon og opplevd samarbeid, samtidig som tilbakemeldingene samles på gruppenivå i et kvalitetsregister. Målsetningen med prosjektet er å undersøke effekten av et slikt tilbakemeldingssystem, for å kunne forbedre behandlingen som tilbys barn og unge i BUP. Pakkeforløp for barn og unges psykiske helse setter effektmåling av behandling som en klar forventning til tjenesten. Følgforskning på implementering av tilbakemeldingssystemer vil kunne gi oss kunnskap om effekten av slike systemer når det gjelder blant annet lengde på behandlingsforløp, drop out fra behandling, hvor raskt symptomendringer skjer, og på allianse og samarbeid med terapeuten. Gjennom å bruke et såkalt «stepped wedge randomized controlled trial» forskningsdesign, kan man undersøke effekten av at terapeuter får tilbakemeldinger fra sine pasienter gjennom et slikt system, samtidig som designet tillater en gradvis implementering i klinikken. I tillegg vil man bruke kvalitative data for å belyse den kliniske relevansen og signifikansen til tilbakemeldingssystemet, og å kunne bidra til å øke den opplevde nytteverdien for pasienter, foresatte og klinikere.

TellMe More

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst (Rolfsjord) og R-BUP (Rognstad)

Prosjektleder

Anne-Siri Øyen, NWI og John Kjøbli, R-BUP

Prosjektmedarbeidere

Cilje Sunde Rolfsjord, ph.d. kandidat NWI
Kristian Rognstad, ph.d. kandidat R-BUP
Hanne-Sofie Johnsen Dahl, PhD, cand.psychol. UiO.
John Kjøbli, professor II, R-BUP, UiO.
Milada Småstuen, statistiker, ph.d., LDS.
Simon-Peter Neumer, seniorforsker R-BUP
Anne-Stine Meltzer, klinikkjef NWI

Cilje Sunde Rolfsjord, ph.d. kandidat

Terapeutfaktorer og utfall av terapi. Betydningen av terapeutfaktorer og terapeutisk allianse for behandlingsutfall for barn med angst (ph.d. prosjekt Stine Harstad)

Doktorgradsprosjektet har som fokus å gå videre fra spørsmålet; om behandlingen virker *til hvordan den virker*. På denne måten kan forskningen knyttet til prosessfaktorer bidra til å videreutvikle og forbedre behandling for barn med angst. Det har vært lite prosessforskning når det gjelder terapi med barn, og det er derfor viktig å undersøke hvilke terapeut- og prosessvariabler som kan predikere effekt i behandlingen. Prosjektet ønsker videre å se på ulike virksomme mekanismer (fellesfaktorer/spesifikke faktorer) i terapi for å videreutvikle og forbedre terapeutiske intervensjoner hos målgruppen. Studien er en randomisert kontrollert studie gjennomført ved 5 BUPer i Oslo, Akershus og Telemark med 157 barn i alderen 7-13 år som gjennomgikk behandlingen. Barna oppfylte diagnosekriteriene for separasjonsangst, sosial fobi eller generalisert angst. Barna ble randomisert til individualterapi, gruppeterapi eller en ventelistegruppe. Prosjektet forventes å svare på følgende spørsmål:

1. Betydningen av terapeutens etterlevelse og kompetanse i forhold til effekt av kognitiv atferdsterapi med barn.
2. Effekt av terapeutisk allianse i kognitiv atferdsterapi med barn.
3. Prosessvariabler som mediatorer for behandlingseffekt i kognitiv atferdsterapi med barn.

Terapeutfaktorer og utfall av terapi.

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Extrastiftelsen og NWI (20%)

Prosjektleder

Marianne Villabø, Ahus. Forankret ved R-BUP Øst og Sør

Prosjektmedarbeider

Stine Harstad, ph.d. kandidat NWI

Stine Harstad, ph.d. kandidat NWI

Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for psykisk helse

Bonsaksen, T., Heir, T., Ekeberg, Ø., Grimholt, T. K., **Lerdal, A.**, Skogstad, L., & Bredal, I. S. (2019). *Self evaluated anxiety in the Norwegian population: Prevalence and associated factors*. *Archives of Public Health*; 77: 10.

Bredal, I. S., Bonsaksen, T., Heir, T., Skogstad, L., **Lerdal, A.**, Grimholt, T. K., & Ekeberg, Ø. (2019). *Optimists report fewer physical and mental health conditions than pessimists in the general Norwegian population*. *Health Psychology Report*; 7(1): 9-18.

Davies, N. M., Howe, L., Brumpton, B. M., **Havdahl, A.**, Evans, D. M., & Smith, G. D. (2019). *Within family Mendelian randomization studies*. *Human Molecular Genetic*; 28(2): R170-R179.

Engebretsen, M. H., Kildahl, A. N., **Høy, I. H.**, & Bakken, T. L. (2019). *Metyrosine treatment in a woman with chromosome 22q11.2 deletion syndrome and psychosis: a case study*. *International Journal of Developmental Disabilities*; 65(2): 116-121.

Engelstad, K. N., Rund, B. R., **Lau, B.**, Vaskinn, A., & Torgalsbøen, A.-K. (2019). *Increased prevalence of psychopathy and childhood trauma in homicide offenders with schizophrenia compared to nonviolent individuals with schizophrenia*. *Nordic Journal of Psychiatry*; 73(8): 501-508.

Gjerde, L. C., Eilertsen, E. M., **Hannigan, L.**, Eley, T. C., Røysamb, E., Reichborn-Kjennerud, T., . . . Ystrøm, E. (2019). *Associations between maternal depressive symptoms and risk for offspring early-life psychopathology: the role of genetic and non-genetic mechanisms*. *Psychological Medicine*; 1-9:doi: 10.1017/S0033291719003301

Grøntvedt, T. V., Bendixen, M., **Botnen, E. O.**, & Kennair, L. E. O. (2019). *Hook, Line and Sinkers: Do Tinder Matches and Meet Ups Lead to One-Night Stands?* *Evolutionary Psychological Science*; 6: 109-118, (2020).

Handeland, T. B., Kristiansen, V. R., **Lau, B.**, Håkansson, U., & Øie, M. G. (2019). *High degree of uncertain reflective functioning in mothers with substance use disorder*. *Addictive Behaviors Reports*, 18;10:100193.

Hansen, S. M., Hjertstedt, M., Kirmess, M., Snekkvik, H., & **Stubberud, J.** (2019). *Intensivgruppebehandling for personer med sosiale kommunikasjonsvansker : en pilotstudie*. *Norsk tidsskrift for logopedi*; 65(2): 24-34.

Hansen, S. M., **Stubberud, J.**, Hjertstedt, M., & Kirmess, M. (2019). *Intensive and standard group based treatment for persons with social communication difficulties after an acquired brain injury: Study protocol for a randomised controlled trial*. *BMJ Open*; 9(9): e029392.

Havdahl, A., Ruth, M., Lavinia, P., & Davey Smith, G. (2019). *Investigating causality in the association between vitamin D status and self-reported tiredness*. *Scientific Reports*;9(1): 2880.

Heir, T., Bonsaksen, T., Grimholt, T. K., Ekeberg, Ø., Skogstad, L., **Lerdal, A.**, & Bredal, I. S. (2019). *Serious life events and post-traumatic stress disorder in the Norwegian population*. *BJPsych Open*; 5(5): e82.

Hypher, R. E., Brandt, A. E., Risnes, K. R., Rø, T. B., Skovlund, E., Andersson, S., . . . **Stubberud, J.** (2019). *Paediatric goal management training in patients with acquired brain injury: study protocol for a randomised controlled trial*. *BMJ Open*; 9(8): e029273

Kristiansen, V. R., Handeland, T. B., **Lau, B.**, Söderström, K., Håkansson, U., & Øie, M. G. (2019). *Trauma in childhood and adolescence and impaired executive functions are associated with uncertain reflective functioning in mothers with substance use disorder*. *Addictive Behaviors Reports*;11:100245.

Lau, B., Shiryayeva, O., Ruud, T., & **Victor, M. E.** (2019). *What Are They Returning To? Psychosocial Work Environment as a Predictor of Returning to Work Among Employees in Treatment for Common Mental Disorders: A prospective observational pre-post study*. *PLOS ONE*; 14(4): e0215354.

Leitemo, K., **Bakali, J. V.**, **Vestbø, H. S.**, & Nissen-Lie, H. A. (2019). *The Role of Attachment Anxiety and Avoidance for Reduced Interpersonal Problems in Training Group Analytic Therapy*. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*; 24(1): 26-41.

Leppert, B., **Havdahl, A.**, Riglin, L., Jones, H. J., Zheng, J., Davey Smith, G., . . . Stergiakouli, E. (2019). *Association of maternal neurodevelopmental risk alleles with early-life exposures*. *JAMA psychiatry*; 76(8): 834-842.

Normann, E., **Antonsen, B. T.**, Kvarstein, E. H., Pedersen, G. F., Vaskinn, A., & Wilberg, T. (2019). *Are Impairments in Theory of Mind Specific to Borderline Personality Disorder?* *Journal of Personality Disorders*;1-15, doi: 10.1521/pedi_2019_33_417.

Riley, H., Sharashova, E., Rugkåsa, J., Nytingnes, O., Christensen, T. B., ... **Lau, B.** Høyer, G. (2019). *Out-patient commitment order use in Norway: incidence and prevalence rates, duration and use of mental health services from the Norwegian Outpatient Commitment Study*. *BJPsych Open*; 5(5): e75.

Stubberud, J., Edvardsen, E. M., Schanke, A.-K., **Lerdal, A.**, Kjeverud, A., Schillinger, A., & Løvstad, M. (2019). *Description of a multifaceted intervention programme for fatigue after acquired brain injury: a pilot study*. *Neuropsychological Rehabilitation*; 29(6): 946-968.

Stubberud, J. (2019). *Factors associated with fatigue in children with perinatal stroke*. *Developmental Medicine & Child Neurology*. Advance online publication; 62(2): 158.

Stänicke, L. I. (2019). *Selvskadning og ungdomstidens utfordringer – om å unngå og uttrykke det vanskelige. Barn i Norge*. Retrieved from http://www.vfb.no/xp/pub/venstre/rod/publikasjoner/barn_i_norge

Stänicke, L. I., Haavind, H., Rø, F. G., & Gullestad, S. E. (2019). *Discovering One's Own Way: Adolescent Girls' Different Pathways Into and Out of Self-Harm*. *Journal of Adolescent Research*; 1-30, doi: 10.1177/0743558419883360.

Suren, P., **Havdahl, A.**, Bresnahan, M., Hirtz, D., Hornig, M., ... **Øyen, A.S.**, ...Stoltenberg, C. (2019). *Sensitivity and specificity of early screening for autism*. *BJPsych Open*; 5(3): e41.

Suren, P., **Havdahl, A.**, **Øyen, A.-S.**, Schjøberg, S., Reichborn-Kjennerud, T., Magnus, P., . . . Stoltenberg, C. (2019). *Diagnostisering av autismspekterforstyrrelser hos barn i Norge*. *Tidsskrift for Den norske legeforening*, 139(14): 1372-1379.

Tornås, S., Løvstad, M., Solbakk, A.-K., Schanke, A.-K., & **Stubberud, J.** (2019). *Use it or lose it? A 5-year follow-up study of Goal Management Training in patients with acquired brain injury*. *Journal of the International Neuropsychological Society*. Advance online publication; 25(10): 1082-1087.

Øverland, S. N., Woicik, W., Sikora, L., Whittaker, K., **Heli, H.**, Skjelkvåle, F. S., . . . Colman, I. (2019). *Seasonality and symptoms of depression: A systematic review of the literature*. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*; 29: e31.

Praksisartikkel:

Cappelen, F. og **Rolfjord, C.S.** (2019). *MBT-team for ungdom med svingende følelser – hjelp til å tenke under press fra alle kanter*. *Mellanrummet. Nordisk Tidsskrift för barn- och ungdomspsykioterapi*; 37: 4-12.

Forskningsgruppe for muskel/skjelettsykdommer

Om forskningsgruppen:

Forskningsgruppen har som mål å drive klinisk, pasientnær forskning innen muskel- og skjelettlidelser. Forskingen skal frembringe kunnskap som kommer pasientene til gode gjennom vitenskapelig basert diagnostikk, medisinsk behandling, fysioterapi og sykepleie. Det er et mål å levere forskningsresultater innenfor dette fagfeltet på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå. Ved å bygge opp en forskningskultur og infrastruktur ønsker man at alle faggrupper stimuleres til å utvikle forskningsprosjekter og delta i forskning. Man skal også fortsette arbeidet med å etablere samarbeid med fremragende nasjonale og internasjonale forskningsnettverk. Om gruppen og deltakere Forskningsgruppen er tverrfaglig sammensatt av ortopeder, sykepleiere, fysioterapeuter, manuellterapeuter og psykologer ved ortopedisk avdeling og kirurgisk klinikk.

Forskningsgruppe for muskel/skjelettsykdommer

Forskningsgruppeleder:

Arild Aamodt (bildet)

Gruppe for skulderlidelser:

Cecilie Piene Schrøder

Kirsten Lundgreen

Kjersti Kaul Jensen

Rune Kvakestad

Sigbjørn Dimmen

Øystein Skare

Gruppe for leddproteser:

Ann Magrit Korsvold

Anners Lerdal

Arild Aamodt

Caryl Gay

Einar Amlie

Einar Lindalen

Gunnar Petursson

Yasser Rehman

Øystein Høvik

Søren Skou

Arild Aamodt,
forskningsgruppeleder

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for muskel/ skjelett-sykdommer

Effectiveness and cost-effectiveness of a multidisciplinary intervention and subsequent use of health care resources in patients on waiting list for total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial (The MULTI-KNEE Trial)

Formålet med studien er å teste effekten av en tverrfaglig intervensjon rettet mot pasienter som ikke har effekt av operasjon med kneprotese. Intervensjonen vil bestå av fysisk aktivitet basert på AktivA modellen, kombinert med mental trening i form av e-terapi. Intervensjonen vil testes ut i stedet for eller i tillegg til kirurgi. Studien skal gjennomføres ved Lovisenberg Diakonale Sykehus, Kysthospitalet Hagevik, Bergen og Martina Hansens hospital. Studien vil gi viktig kunnskap om hvorvidt intervensjonen, enten ved å utsette operasjon eller ved kirurgi forsterket med intervensjonen, kan forbedre resultatet og er kostnadseffektiv for pasienter som potensielt har liten effekt av standard behandling med kneprotese.

MULTI-KNEE Trial

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Forskningsrådet
Norwegian Symptom Management
Network (NORSMAN)

Prosjektleder:

Anners Lerdal, professor/
forskningssjef, Lovisenberg (bildet)

Prosjektdeltagere:

Arild Aamodt, avd. overlege, dr.
Med Maren Falch Lindberg,
postdoktor/fagutviklingssykepleier
Bjørn Lau, professor/seniorforsker;
Jan Egil Stubberud, seniorforsker
Søren Skou, forskningssjef/
Professor,
Ingvild Buset Bergvad
(fysioterapeut/stipendiat);
Daniil Rudsengen
(økonom/stipendiat)
Ove Furnes, overlege/professor,
Universitetet i Bergen
Martina Hansens Hospital; Nina
Kise/ spesialist
Caryl Gay, seniorforsker/psych,
Lovisenberg/ UC San Fransisco, USA
Tone Rustøaen, professor, UiO
Petter Borchgrevink, professor
Milada Cvancarova Småstuen,
biostatistiker
Mona Badawy, overlege dr. med.

Fra venstre: **Bjørn Lau, Arild Aamodt,**
Maren Falch Lindberg, Anners Lerdal

A multidisciplinary intervention in total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial in osteoarthritis patients (MULTI-KNEE trial)

En av fem pasienter har smerter etter å ha gjennomgått kneprotesekirurgi. Disse pasientene kjennetegnes av yngre alder, pre-operative smerter, flere smertelokasjoner og smerterelatert katastrofetenkning. Ved å velge ut pasienter basert på slike preoperative faktorer vil man i denne studien teste individualisert behandling bestående av fysisk aktivitet basert på AktivA modellen, kombinert med mental trening levert som en e-terapi. Intervensjonen skal testes ut på 230 personer. Studien vil gi kunnskap om hvorvidt intervensjonen, enten ved å utsette operasjon, eller ved kirurgi forsterket med intervensjonen, kan forbedre resultatet for pasienter som potensielt har liten effekt av standard behandling med kneprotese. Dersom intervensjonen har effekt, kan den implementeres i kommune- og spesialisthelsetjenesten.

MULTI-KNEE trial

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

HSØ

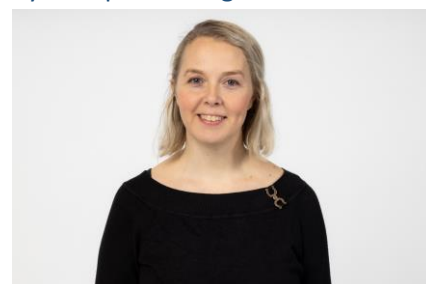
Norwegian Symptom Management Network (NORSMAN)

Prosjektleder

Arild Aamodt, avd. overlege dr. med, Lovisenberg

Prosjektdeltagere:

Anners Lerdal, professor/forskningsjef, Lovisenberg; Maren Falch Lindberg, postdoktor/fagutviklings- sykepleier Lovisenberg; (bildet) Bjørn Lau, professor, Lovisenberg; Søren Skou, forskningssjef/ professor, University of Southern Denmark; Ove Furnes, overlege/professor, Universitetet i Bergen
Caryl Gay, Senior forsker og spesialist psykologi University of California San Francisco/Lovisenberg
Petter Borchgrevink, professor, NTNU/St Olavs hospital
Tone Rustøen, professor, Universitetet i Oslo/Oslo universitetssykehus
Mona Badawy, overlege dr. med, Kysthospitalet Hagevik

Maren Falch Lindberg, postdoktor

Utvikling av et preoperativt kartleggingsverktøy for å identifisere pasienter med usikker effekt av operasjon med totalprotese i kne (ph.d. prosjekt, Unni Olsen)

Selv om de fleste pasienter blir fornøyd etter operasjon med kneprotese, viser forskning at en av fem pasienter opplever smerter og redusert fysisk funksjon ett år etter operasjonen. Dette har store personlige konsekvenser for pasient og pårørende, men også i et samfunnsøkonomisk perspektiv. For å forbedre behandlingsresultatet, er det derfor nødvendig å identifisere og kartlegge pasienter med økt risiko for å oppleve uønsket behandlingsresultat, slik at det kan iverksettes målrettede og forebyggende tiltak før pasienten blir operert. Ettersom et godt kartleggingsverktøy mangler, er hensikten med denne studien å utvikle et kunnskapsbasert, validert og presist kartleggingsverktøy til bruk før operasjonen for å identifisere pasienter med økt risiko for å oppleve vedvarende smerte og nedsatt fysisk funksjon etter kneproteseoperasjon.

I studien vil det først gjøres en gjennomgang av forskningslitteratur med systematiske metoder for å finne frem til de viktigste risikofaktorene for smerte og redusert fysisk funksjon etter kneproteseoperasjon. Identifiserte risikofaktorer vil deretter brukes for å utvikle et kartleggingsverktøy. Kartleggingsverktøyet skal til slutt testes ut i en studie med 200 pasienter som opereres med kneprotese. Dersom kartleggingsverktøyet har ønskede egenskaper vil det kunne tas i bruk av klinisk praksis, nasjonalt og internasjonalt.

Avdeling

Kirurgisk Klinik

Finansiering

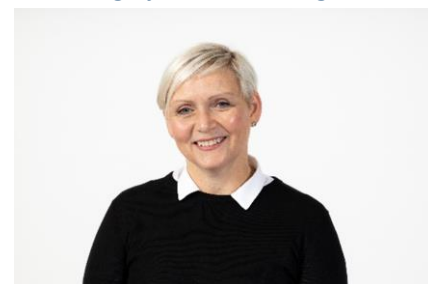
Legatsmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Anners Lerdal, forskningssjef, Lovisenberg

Prosjektdeltagere:

Unni Solveig Johansen Olsen, ph.d. stipendiat Lovisenberg (bildet)
Maren Falch Lindberg, postdoktor, fagutviklingssykepleier Lovisenberg
Arild Aamodt, dr. med., Avdelingsoverlege, Lovisenberg,
Øystein Skare, ph.d., Lovisenberg
Jens Ivar Brox, dr. med., professor II Universitetet i Oslo, leder Nakke og Ryggpoliklinikken OuS; Ove Furnes, dr. med., professor UiB, Avdelingsoverlege Ortopedisk avdeling Haukeland universitetssykehus, Nasjonalt register for leddproteser; Eva Marie Louise Denison, ph.d., Seniorforsker Folkehelseinstituttet; Christopher J. Rose, Ph.D. C. St; Caryl Gay, ph.d. LDS, UCSF, San Fransisco, USA; Kathryn A. Lee, ph.d., professor Emeritus UCSF School of Nursing, USA; Anders Kottorp, PhD, dekan Helse og Samfunn, Malmö Universitet, Sverige; Jan Otto Veiseth, brukerutvalget LDS; Richard Madsen, brukerutvalget LDS; Anners Lerdal, Professor UiO, forskningssjef Lovisenberg

Unni Olsen, ph.d. stipendiat

Effekten av ulike prinsipper for bakre stabilisering av kneprotese på funksjon og kinematikk; en prospektiv, randomisert klinisk studie (ph.d. prosjekt, Yasser Rehman)

Dette forskningsprosjektet har et randomisert kontrollert prospektiv studie design. Deltakerne blir fordelt i tre ulike grupper (studiearmer). Ved å sammenlikne pasientresultater i de tre gruppene tester studien tre ulike protesedesign; en som bevarer det bakre korsbåndet og to som ofrer det. De tre designene som inngår i studien brukes til daglig i behandling av pasienter med kneledds-slitasje. Man ønsker å finne ut hvilket av disse som gir høyest pasientfornøydhets, minst sykkelighet og færrest komplikasjoner. For å kartlegge hvordan bevegelsene i proteseleddet er sammenlignet med et normalt kne, vil kinematikken i kneleddet bli undersøkt med en spesifikk røntgenundersøkelse. Pasientene vil under operasjon bli trukket til å få en kneprotese med en av de tre ulike designene. Hvilket design pasienten får er ukjent for pasienten.

Avdeling

Ortopedisk avdeling

Finansiering

HSØ

Legatsmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Arild Aamodt, dr. med, avd. overlege, Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Yasser Rehman, ph.d. stipendiat, Lovisenberg (bildet)

Maren Falch Lindberg, Lovisenberg

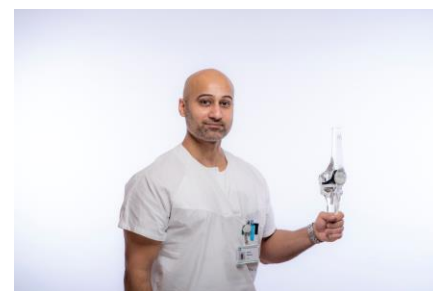
Anners Lerdal, Lovisenberg

Stephan Røhrl, Oslo

Universitetssykehus

Caryl Gay, Lovisenberg/ San

Francisco, USA

Yasser Rehman, ph.d. stipendiat

Funksjonelle og strukturelle resultater etter rotatorcuffkirurgi i skulder. En prospektiv kohort studie med 2-, 5- og 10-års oppfølging. (ph.d. prosjekt, Kirsti Kaul Jenssen)

Artroskopisk reparasjon av skader i skulderens senemansjett har økt i antall siste tiåret, men det er fortsatt lite kunnskap på enkelte områder. Målet med denne prospektive studien er å se på hvilke pasienter som er de beste kandidatene for kirurgi, hvilken prognose de har og hvordan man best mulig kan håndtere postoperativ komplikasjon. I 2017 publiserte vi en artikkel som omhandlet de pasientene i kohorten som fikk postoperativ infeksjon. Vi så der på tildeling av sene-til-ben reparasjonen, og pasientenes funksjonelle resultat etter at de var ferdigbehandlet for sin infeksjon. I 2018 publiserte vi 2-års resultater for hele kohorten, hvor vi så på prognostiske faktorer for god skulderfunksjon etter senere reparasjon. Selv om ikke alle de prognostiske faktorer vi identifisert er modifiserbare, tyder studien på at hvis utvalg av pasienter er gjort riktig, er det mulig å påvirke et vellykket resultat. Vi planlegger å følge kohorten med pasienter i 10 år for å se på overlevelse av den reparasjonen vi har gjort og vi vil også følge pasientenes skulderfunksjon over samme periode. For å se på strukturelle resultater vurderer vi MR og røntgen bilder etter 2 og 10 år. De funksjonelle resultatene måles ved PROM's og ved funksjons-score hos fysioterapeut etter 2, 5 og 10 år.

Avdeling

Ortopedisk avdeling
Radiologisk avdeling

Finansiering

Legatsmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Kjersti Kaul Jenssen, MD ph.d.,
Lovisenberg (bildet)/ disputerte i
2019

Prosjektdeltagere:

Kirsten Lundgreen, MD ph.d.,
Lovisenberg

Sigbjørn Dimmen, MD ph.d.,
Lovisenberg

Rune Kvakestad, MD, Lovisenberg

Kjersti Kaul Jenssen, disputerte 18. januar 2019

Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for muskel/skjelett

Hjorthaug, G. A., Søreide, E., Nordsletten, L., Madsen, J. E., Reinholt, F. P., Niratisairak, S., & **Dimmen, S.** (2019). *Short-term perioperative parecoxib is not detrimental to shaft fracture healing in a rat model. Bone and Joint Research, 8*(10): 472-480.

Hsu, Y.-H., Estrada, K., Evangelou, E., Ackert-Bicknell, ... **Gautvik, K.** ... **Reppe, S.** . . . Karasik, D. (2019). *Meta-Analysis of Genomewide Association Studies Reveals Genetic Variants for Hip Bone Geometry. Journal of Bone and Mineral Research; 34*(7): 1284-1296.

Karjalainen, T. V., Jain, N. B., Page, C. M., Lähdeoja, T. A., ... **Vandvik, P.O.**, Buchbinder, R. (2019). *Subacromial decompression surgery for rotator cuff disease. Cochrane Database of Systematic Reviews; 1*(1): CD005619.

Lähdeoja, T., Karjalainen, T., Jokihaara, J., Salamh, P., Kavaja, L., **Vandvik, P.O.**, Ardern, C. L. (2019). *Subacromial decompression surgery for adults with shoulder pain: A systematic review with meta-analysis. British Journal of Sports Medicine; 54*(11): 665-673.

Straume-Næsheim, T. M., Randsborg, P.-H., Mikaelson, J. R., **Sivertsen, E.**, Devitt, B. M., Granan, L.-P., & Årøen, A. (2019). *Recurrent lateral patella dislocation affects knee function as much as ACL deficiency – however patients wait five times longer for treatment. BMC Musculoskeletal Disorders; 20*(1): 318.

Strauss, M. J., Varatojo, R., Boutefnouchet, T., Condello, V., Samuelsson, K., ... **Dimmen, S.** ... Spalding, T. (2019). *The use of allograft tissue in posterior cruciate, collateral and multi-ligament knee reconstruction. Knee Surgery, Sports Traumatology, Arthroscopy; 27*(6):1791-1809.

Vandvik, P. O., Lähdeoja, T., Ardern, C., Buchbinder, R., Moro, J., Brox, J. I., . . . Poolman, R. W. (2019). *Subacromial decompression surgery for adults with shoulder pain: A clinical practice guideline. BMJ. British Medical Journal; 364*: 1294.

Zheng, J., März, W., Gergei, I., Kleber, M., Drechsler, C., Wanner, C., **Sjur Reppe, Kaare M. Gautvik, Tobias, J. H.** (2019). *Mendelian randomization analysis reveals a causal influence of circulating sclerostin levels on bone mineral density and fractures. Journal of Bone and Mineral Research, 34*(10): 1824-1836.

Sivertsen EA, Haug KBF, Kristianslund EK, Trøseid AS, Parkkari J, Lehtimäki T, Mononen N, Pasanen K, Bahr R. *No Association Between Risk of Anterior Cruciate Ligament Rupture and Selected Candidate Collagen Gene Variants in Female Elite Athletes From High-Risk Team Sports. Am J Sports Med.* 2019;47(1): 52-58.

Kaja Johannson Ødegaard, Rune Kvakestad, Arild Aamodt, Mamad Adar.
Rapid destructive osteoarthritis of the hip: Vanishing femoral head with MRI findings mimicking septic arthritis. Case Rep Images Orthop Rheum 2019;4: 1-4.

Lindalen E, Thoen PS, Nordsletten L, **Høvik Ø**, Röhrli SM.
Low wear rate at 6-year follow-up of vitamin E-infused cross-linked polyethylene: a randomised trial using 32- and 36-mm heads. Hip Int. 2019;29(4): 355-362.

Condello V, Zdanowicz U, Di Matteo B, Spalding T, Gelber PE, Adravanti P, Heuberger P, **Dimmen S**, Sonnery-Cottet B, Hulet C, Bonomo M, Kon E. *Allograft tendons are a safe and effective option for revision ACL reconstruction: a clinical review. Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc.* 2019;27(6): 1771-1781

Skoogh, Oscar, Georgios Tsikandylakis, Maziar Mohaddes, Szilard Nemes, Daniel Odin, **Peter Grant**, and Ola Rolfson. *Contemporary Posterior Surgical Approach in Total Hip Replacement: Still More Reoperations Due to Dislocation Compared with Direct Lateral Approach? An Observational Study of the Swedish Hip Arthroplasty Register including 156,979 Hips.*

Acta Orthopaedica 2019;90(5): 411-416.

Consensus Panel, Durchholz H. Collaborators (97): Äärimala V, Alta TD, Amaral MV, Armstrong A, van Noort A, Bale S, Beyth S, Bischof A, Bokor DJ, Borroni M, Brorson S, **Lundgreen K**, Maier D,....

Core set of unfavorable events of shoulder arthroplasty: an international Delphi consensus process.

Shoulder Elbow Surg. 2019;28 (11): 2061-2071.

Straume-Næsheim TM, Randsborg PH, Mikaelson JR, **Sivertsen EA**, Devitt B, Granan

LP, Årøen A. *Recurrent lateral patella dislocation affects knee function as much as ACL deficiency - however patients wait five times longer for treatment.*

BMC Musculoskelet Disord. 2019;20(1): 318.

Forskningsgruppe for symptomer og helserelatert livskvalitet

Om forskningsgruppen:

Overordnet hensikt med forskningsarbeidet i gruppen er å utvikle kunnskap om belastende symptomer, helseutfordringer, mestring, behandling av sykdom. Man ønsker å undersøke og teste ut nye og forbedre kliniske intervensjoner som bidrar til at pasienter som er innlagt på sykehus eller blir fulgt opp poliklinisk gjenvinner mest mulig egenmestring og helsekompetanse for å oppnå økt og best mulig helserelatert livskvalitet. Kunnskapsfeltet omfatter også omsorg og behandling ved livets slutt. Forskningen har et klart pasientfokus hvor pasienters erfaringer, pasientrapporterte data og resultatmål, samt utvikling og validering av nye metoder og verktøy av pasientrapportering står sentralt. Gruppen består av helsepersonell med tverrfaglig bakgrunn der alle har doktorgrad, er ph.d. kandidater eller har mastergrad. Forskergruppen møtes hver måned til diskusjon og presentasjon av egen forskning, ideer/samarbeid om forskning og kunnskapsoppdatering om sentrale emner vedrørende gruppens hovedtema. Gruppens medlemmer har forskningskompetanse på kvantitative og kvalitative forskningsdesign, og bidrar med relevant kompetanse fra ulike forskningsprosjekter ved LDS. Gruppen vil være en sentral læringsarena for ph.d.-stipendiater.

Forskningsgruppeleder:

Christine Råheim Borge (bildet)
Maren Falch Lindberg (nestleder)

Deltagere i gruppen:

Annars Lerdal (LDS)
Elisabeth Olaus Strand (LDS)
Lise Merete Alpers (VID)
Ragnhild Elisabeth Monsen (LDS)
Anita Tollisen (LDS)
Vivi Lycke Christensen (LDH)
Marie H. Larsen (LDH)
Margareta Møkleby (LDS → LDH)
Maren Falch Lindberg (LDS)
Marianne Dahl (LDS)
Øystein Skare (LDS)
Britt Øverland (LDS)
Han Martin Nussle (LDS)
Eirin Sigurdsson Ludvigsen (LDS)
Urszula Jadczyk (LDS)
Simen Alexander Steindal (LDS)
Vibeke Bull Sellevoid (LDS)
Anne Magrit Korsvold (LDS)
Solfrid Sørgjerd Saltnes (LDS)
Marit Leine (LDS)
Nikolaj Knuøe (LDS)
Turid Undebakke Schweitz (LDS)
Jorunn Solheim (LDS)
Olga Shiryayeva (LDS)
Veslemøy Lienungh Remann (LDS)
Ingrid Johansen Skogestad (LDS)
Unni Solveig Johansen Olsen (LDS)
Alfhild Dihle (Oslo Met)
Inger Wastøl (LDS)
Trine Sortland Triumf (LDS → LDH)
Petra Larsson (LDS)
Rebecca Helene Sletten (LDS)
Alexander Karl Josef Ekrem-Luthi (LDS)

Christine Råheim Borge,
forskningsgruppeleder

Barneleddgikt fra Pasientperspektiv (ph.d. prosjekt, Anita Tollisen)

Denne studien er en del av et større prosjekt hvor data fra pasienter med Juvenil Idiopathisk Artritt (barneleddgikt) tidligere er samlet inn. Disse dataene blir i denne studien analysert og en ny datainnsamling er gjennomført for å se på endringer over tid. Et viktig mål i behandlingen av barn med barneleddgikt er at de skal ha et best mulig liv både som barn og voksne. Få studier har sett på pasientrapporterte langtidskonsekvenser av barneleddgikt hos pasienter etter at de er blitt voksne. Studien vil kunne gi økt kunnskap om hvordan voksne med diagnosen barneleddgikt vurderer sine smerter, fysiske funksjon og helse relatert livskvalitet flere år etter at de fikk sykdommen. Studien vil også gi økt kunnskap om pasienters nytte av og tilfredshet med ulike behandlingstiltak.

Avdeling

Unger Vetlesens
Institutt, Medisinsk
klinikk, Lovisenberg

Finansiering

Stiftelsen Dam

Prosjektleder

Berit Flatø, professor, Oslo
Universitetssykehus,
Universitetet i Oslo

Prosjektdeltagere:

Anita Tollisen, stipendiat og
sykepleier, Lovisenberg (bildet)

Anne Marit Selvaag, dr. med, Oslo
Universitetssykehus

Anners Lerdal, forskningssjef,
Lovisenberg

**Anita Tollisen, ph.d. stipendiat
(disputerer mars 2020)**

Utvikling og testing av et nytt diagnostisk verktøy for kartlegging av fatigue etter hjerneslag. NORFAST-A (ph.d. prosjekt, Ingrid Johansen Skogestad)

Opptil 70% av de som får hjerneslag vil i ettertid være plaget av fatigue (utmattelse). Vi mangler klare diagnostiske kriterier for fatigue etter hjerneslag og det finnes ingen effektiv behandling. Hensikten med prosjektet er å utvikle et kartleggingsinstrument som kan bidra til å diagnostisere fatigue etter hjerneslag. Vi har utført en analyse av eksisterende instrumenter og resultatene blir publisert i en systematisk oversiktsartikkel. Videre har vi intervjuet slagpasienter med fatigue og gjennomført fokusgrupper med helsepersonell som jobber med pasientgruppen. Basert på disse to studiene vil et instrument utvikles og testes. Det kliniske instrumentet skal hjelpe personer å uttrykke ulike typer fatigue etter hjerneslag med henblikk på fungering i hverdagen, deltakelse i rehabiliteringsopplegg, og mestring av fatigue.

NORFAST-A

Avdeling

Medisinsk Klinikk

Finansiering

Nasjonalforeningen for folkehelsen

Prosjektleder: Anners Lerdal,
Lovisenberg

Prosjektdeltagere:

Ingrid Johansen
Skogestad, ph.d.-stipendiat
Lovisenberg (bildet)

Marit Kirkevold, professor OsloMet

Bent Indredavik, professor NTNU

Caryl Gay, ph.d. Lovisenberg / UC,
San Fransisco, USA

***Ingrid Johansen Skogestad, ph.d.
stipendiat***

Helsekompetanse: Nøkkelen til helse for personer med kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS) (post dok prosjekt, Christine Råheim Borge)

Prosjektets mål er å utvikle og evaluere en skreddersydd samhandlingsintervensjon mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten til personer med KOLS. Prosjektet har fokus på «helsekompetanse» som forstås som individuelle og andre faktorer som påvirker personens evne til å lære, forstå og bruke informasjon om helse og helsetjenester. Personer med KOLS og helsearbeidere ble først intervjuet om deres «helsekompetanse». Deretter ble besvarte 158 personer med KOLS et spørreskjema. Disse resultatene ble deretter diskutert i en arbeidsgruppe for å finne fram til en intervensjon om hvordan personer med KOLS kan følges opp etter utskrivelse fra sykehus. Denne intervensjonen testes nå. Målet er å undersøke om tilrettelagt helseoppfølging og helseinformasjon til personer kan redusere reinnleggelser og bedre opplevelsen av helse.

Avdeling

Medisinsk avdeling

Finansiering

Stiftelsen Dam

Samhandlingsmidler fra Oslo kommune
Legatsmidler, Lovisenberg Universitetet i Oslo, avd. for tverrfaglig helsevitenskap
Kirsten Rønnings legatmidler Lovisenberg og bydelene Sagene, Grünerløkka, St. Hanshaugen og Gamle

Oslo finansierer en 100% sykepleier stilling.

Prosjektleder:

Christine Råheim Borge, Lovisenberg (bildet)

Prosjektdeltagere:

Astrid K. Wahl, professor, Universitetet i Oslo
Bjørn Lau, professor, Lovisenberg og

Universitetet i Oslo

Marie H. Larsen, postdok, Universitetet i Oslo og LDH

Richard Osborne, professor, Swinburne

University, Australia

Eivind Engebretsen, professor /visedekan, Universitetet i Oslo

Marit Andersen, professor, Oslo Universitetssykehus

Frode Gallefoss, professor/lungespes.

Sørlandet sykehus

Eline Aas, førsteamanuensis, Universitetet i Oslo

Torbjørn Moum, professor, professor emeritus

Christine Råheim Borge

Oral Health in Patients with Advanced Cancer (OralHAC)

(ph.d. prosjekt, Ragnhild E. Monsen)

Pasienter med langtkommen kreftsykdom har høy risiko for munnplager. Disse kan være bivirkninger av behandling eller av sykdommen i seg selv. Opptil 90 % i denne pasientgruppen rapporterer munntørrhet. Andre orale plager kan være sårhet, smaksendringer, smerter eller belegg. Mellom 30-50 % utvikler orale infeksjoner. Den mest vanlige er soppinfeksjon. Vi har lite kunnskaper om den mikrobiologiske soppfloraen til pasienter med redusert infeksjonsforsvar og forekomst av resistens mot antifungal behandling i munnhule og svelg. Hensikten med OralHAC-studien er å beskrive munnhelsen og subjektive munnhuleplager til pasienter med kreft i sen palliativ fase. Vi vil undersøke om pasienter som skyllet munnen med te av *Salvia officinalis* (salviete) opplever bedre lindring av plagene enn pasienter som skyllet med vanlig fysiologisk saltvann. Data ble samlet inn fra pasienter som var innlagt ved Hospice Lovisenberg i tidsperioden 2014 – 2016. Vi inkluderte 88 pasienter i studien. Disse ble randomisert til to grupper med ulik behandling. Den ene gruppen skylte munnen fire ganger om dagen med NaCl 0,9% i 5 dager. Den andre gruppen skylte munnen like ofte med salviete. Pasientene besvarte spørreskjemaene EORTC-oral health og ESAS før og etter behandlingen, og daglig enkeltspørsmål om munnhelse. Tannleger inspiserte munnhulen før og etter behandlingen, og tok sopp prøver fra ulike steder i munnen. Forekomst av sopptyper og deres antifungal resistens vil bli undersøkt. Resultatene fra studien kan gi ny kunnskap om riktige tiltak i behandling og lindring av munnplager til pasienter i livets siste fase.

OralHAC

Avdeling

Medisinsk klinikk, Lovisenberg

Finansiering

Kirsten Rønnings legat

Lovisenberg Diakonale Sykehus

Prosjektleder og hovedveileder

Anners Lerdal, professor/

forskningsjef, Lovisenberg

Prosjektdeltakere

Ragnhild Elisabeth Monsen, ph.d.-

stipendiat og sykepleier,

Lovisenberg (bildet)

Biveiledere

Bente Brokstad Herlofson,

professor, Klinikk for oral kirurgi og

oral medisin, Det odontologiske

fakultet, Universitetet i Oslo /

Klinikk for hode, hals og

rekonstruktiv kirurgi, OUS

Hilde Nordgarden, dr.odont,

klinikkjef TAKO-senteret,

Lovisenberg

Forskningsmedarbeidere

Morten Enersen, førsteamanuensis,

dr.odont, Det odontologiske

fakultet, Universitetet i Oslo

Caryl Gay, ph.d., Lovisenberg / UC,

San Fransisco, USA

Karl Egil Malterud, Siv.ing.,

professor emeritus, Det

matematisk-naturvitenskapelige

fakultet, Universitetet i Oslo

Prosjektdeltagere

Katrine Gahre Fjeld, ph.d., dr.

odont, Det odontologiske fakultet,

Universitetet i Oslo; Lene Hystad

Hove, førsteamanuensis, dr. odont,

Det odontologiske fakultet,

Universitetet i Oslo; Elisabeth Saghaug

Ragnhild Monsen (ph.d. stipendiat)

Fysisk form, fysisk aktivitet, og fatigue etter slag (NORFAST-C) ph.d. prosjekt, Petra Larsson

Fatigue (utmattelse) er en vanlig komplikasjon etter hjerneslag med konsekvenser for rehabilitering og livskvalitet. Det er lite kunnskap om hvorfor slik utmattelse oppstår, og det finnes ingen behandling. En teori er at redusert fysisk form etter hjerneslag kan trigge og/eller vedlikeholde utmattelse, og treningsintervensjoner har vist lovende resultater for andre pasientgrupper med utmattelse. I dette prosjektet vil vi derfor undersøke sammenhenger mellom utmattelse og aspekter av fysisk form det første året etter hjerneslag.

Rekruttering av pasienter ved Lovisenberg og Oslo

Universitetssykehus er påbegynt. Prosjektet kan bidra til fokus og forståelse av utmattelse etter hjerneslag, spesielt med hensyn til fysisk form. Det vil også kunne danne grunnlaget for et behandlingstilbud basert på fysisk trening.

NORFAST-C

Avdeling

Medisinsk klinikk

Finansiering

Legatsmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Anners Lerdal, forskningssjef,
Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Petra Larsson, stipendiat
Lovisenberg (bildet)

Julianne Helene Frøyen Lillegård

Jan Bertil Eggesbø

Elisabeth Edvardsen, ph.d.,
fysiolog NIH

Marie Ursin, ph.d., fysioterapeut
Stabekk

Fysioterapi AS

Caryl Gay, ph.d., Psych
Lovisenberg

Gillian Mead, professor, MD
University of Edinburgh

Jan Stubberud, ph.d.,
Nevropsykolog, Lovisenberg

Hege Ihle-Hansen, ph.d.,
overlege Oslo

Universitetssykehus

Ulrich Mack, ph.d., overlege
Lovisenberg

Ingrid Johansen, stipendiat,
sykepleier, Lovisenberg

Petra Larsson, ph.d. stipendiat

Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for symptomer og helse relatert livskvalitet

Aarnes, R., **Stubberud, J.**, & **Lerdal, A.** (2019). *A literature review of factors associated with fatigue after stroke and a proposal for a framework for clinical utility. Neuropsychological Rehabilitation ; 1-28.*

Alpers, L.-M. (2019). *Hospital food: When nurses' and ethnic minority patients' understanding of Islamic dietary needs differ. Nursing Open;6(4): 1455-1463.*

Bonsaksen, T., Ekeberg, Ø., Skogstad, L., Heir, T., Grimholt, T. K., **Lerdal, A.**, & Bredal, I. S. (2019). *Self-rated global health in the Norwegian general population. Health and Quality of Life Outcomes; 17(1): 188.*

Bonsaksen, T., Heir, T., Ekeberg, Ø., Grimholt, T. K., **Lerdal, A.**, Skogstad, L., & Bredal, I. S. (2019). *Self-evaluated anxiety in the Norwegian population: Prevalence and associated factors. Archives of Public Health;77: 10.*

Bredal, I. S., Bonsaksen, T., Heir, T., Skogstad, L., **Lerdal, A.**, Grimholt, T. K., & Ekeberg, Ø. (2019). *Optimists report fewer physical and mental health conditions than pessimists in the general Norwegian population. Health Psychology Report; 7(1): 9-18.*

Gay, C. (2019). *Fatigue management for adults living with HIV: A randomized controlled pilot study. Research in Nursing and Health; 43(1): 56-67.*

Grimholt, T. K., Bonsaksen, T., Bredal, I. S., Heir, T., **Lerdal, A.**, Skogstad, L., & Ekeberg, Ø. (2019). *Flight anxiety reported from 1986 to 2015. Aerospace Medicine and Human Performance, 90(4): 384-388.*

Havdahl, A., Ruth, M., Lavinia, P., & Davey Smith, G. (2019). *Investigating causality in the association between vitamin D status and self-reported tiredness. Scientific Reports; 9(1): 2880.*

Haye, R., Egeland, M. T., Døsen, L. K., **Gay, C.**, **TarAngen, M.**, & **Shiryayeva, O.** (2019). *Assessment of non-response in quality control of nasal septal surgery. Journal of Laryngology and Otology; 133(3): 208-212.*

Heyn, L., **Olsen, U. S. J.**, Phelps, J., Gray Jr, R., & Raaheim, A. (2019). *Taksonomitabellen - En oversettelse av The Taxonomy Table til norsk. Nordisk sygeplejeforskning; 9(4): 272-284.*

Heir, T., Bonsaksen, T., Grimholt, T. K., Ekeberg, Ø., Skogstad, L., **Lerdal, A.**, & Bredal, I. S. (2019). *Serious life events and post-traumatic stress disorder in the Norwegian population. BJPsych Open, 5(e82): 1-7.*

Hugøy, T., **Lerdal, A.**, Rustøen, T., & Oksholm, T. (2019). *Predicting postoperative fatigue in surgically treated lung cancer patients in Norway: a longitudinal 5-month followup study. BMJ Open, 9(9): 1-9.*

Jong, S., Lee, K. A., & **Gay, C.** (2019). *Daytime and nighttime correlates of fatigue and lack of energy in adults living with HIV. Chronic Illness, 2019, doi: 10.1177/1742395319884110*

Larsen, M. H., Staalesen, Y., **Borge, C. R.**, Osborne, R. H., Andersen, M. H., & Wahl, A. K. (2019). *Health literacy - a new piece of the puzzle in psoriasis care? - results from a cross-sectional study. British Journal of Dermatology; 06(18): 1506-1516.*

Larsen, M. H., Strumse, Y. A. S., Andersen, M. H., **Borge, C. R.**, & Wahl, A. K. (2019). *Associations between disease education, self-management support, and health literacy in psoriasis. Journal of dermatological treatment (Print): 1-8.*

Lerdal, A., Hofoss, D., **Gay, C.**, & Fagermoen, M. S. (2019). *Perception of illness among patients with heart failure is related to their general health independently of their mood and functional capacity. Journal of Patient-Reported Outcomes; 3:55: 1-7.*

Møkleby, E. M., & Mengshoel, A. M. (2019). *Devoted or negotiated routes of adherence: Narratives of patients with obstructive sleep apnoea using a continuous airway pressure device. Nursing Open; 6(3): 1237-1244.*

Skogestad, I. J., Kirkevold, M., Indredavik, B., **Gay, C.**, & **Lerdal, A. V.** (2019). *Lack of content overlap and essential dimensions – A review of measures used for post-stroke fatigue. Journal of Psychosomatic Research*;124: 109759..

Stubberud, J., Edvardsen, E. M., Schanke, A.-K., **Lerdal, A.**, Kjeverud, A., Schillinger, A., & Løvstad, M. (2019). *Description of a multifaceted intervention programme for fatigue after acquired brain injury: a pilot study. Neuropsychological Rehabilitation*, 29(6): 946-968.

Tollisen, A., Flatø, B., Selvaag, A. M. G., Aasland, A., Ingebrigtsen, T., Sagen, J., & **Lerdal, A. V.** (2019). *Treatment Satisfaction with and Adherence to Disease-Modifying Antirheumatic Drugs in Adult Patients with Juvenile Idiopathic Arthritis. Arthritis care & research*; 30; doi: 10.1002/acr.24113.

Tollisen, A., Selvaag, A. M. G., Aasland, A., **Lerdal, A.**, & Flatø, B. (2019). *Longitudinal Health Status from Early Disease to Adulthood and Associated Prognostic Factors in Juvenile Idiopathic Arthritis. Journal of Rheumatology*, 46(10): 1335-1344.

Bakker M.M., Putrik P., Aaby A., Debussche X., Morrissey J., **Borge C.R.**, Nascimento do Ó D., Batterham R., Osborne R.H., Maingal H.T. (2019) *Acting together –WHO National Health literacy demonstration projects (NHLDPs) address health literacy needs in the European Region. Public Health Panorama*; 5 (2-3): 123-329.

Haralstad K., Wahl A., Andenæs R., Andersen J.R., Andersen M.H., Beisland E., **Borge CR.**, Engebretsen E., Eisemann M., Halvorsrud L., Hanssen T.A., Haugstvedt A., Haugland T., Johansen V.A., Larsen M.H., (2019) *A systematic review of quality of life research in medicine and health sciences. Qual Life Res*; doi: 10.1007/s11136-019-02214-9.

Trulsson E. **Borge C.R.** *kvalitetsforbedringspotensialer ved konvensjonelle røntgenundersøkelser på pasienter med fedme.* Hold Pusten 01 2019.

Steindal S.A., Torheim H., Oksholm T., Christensen V.L., Lee K.A., **Lerdal A.**, Markussen H.Ø., Gran G., **Leine M.** & **Borge C.R.** *The effectiveness of nursing interventions for breathlessness in people with chronic obstructive pulmonary disease: A systematic review and meta-analysis. Journal of Advanced Nursing.* 2019; doi: 10.1111/jan.13902

Forskningsgruppe for translasjonsforskning: biomarkører og molekylærgenetikk

Om forskningsgruppen:

Hovedmålet ved forskningen er å gi en fullstendig makromolekylær beskrivelse av det humane skjelettet for bedre å forstå grunnlaget for organisk sykdom. Dette gjelder primært folkesykdommene (benskjørhet) og artrose (slitasjegikt) hvor årsakene er ukjente, faktorer fremstår som viktige. Ny kunnskap innen benmetabolismen forventes å kunne danne basis for utvikling av nye behandlingsregimer og nye diagnostiske markører for tidligere og bedre diagnostikk. Gruppen er også involvert i prosjekter innen klinisk immunologi, med tilhørende biomarkører og epigenetikk.

Om gruppen og deltakere:

Gruppen ledes av Kaare M. Gautvik og Sjur Reppe. Gautvik (dr med, ph.d.) er spesialist i endokrinologi og endokrine sykdommer som osteoporose. Gautvik er en erfaren leder av store forskningsgrupper, inkludert større EU-støttede prosjekter. Reppe (ph.d.) er utdannet som biokjemiker og har omfattende erfaring innen ulike omics-analyser og funksjonelle analyser relater til benmetabolisme. Flere personer fra Lovisenberg er assosiert med prosjektet. Man samarbeider dessuten med en rekke forskningsgrupper innenlands og utenlands. Gruppen vil være en sentral læringsarena for ph.d.-kandidater ansatt på LDS med problemstillinger innen genetikk og immunologi.

Forskningsgruppeledere:

Sjur Reppe / Kaare M. Gautvik

Deltagere i gruppen:

Karl Johnny Kvernevik

Anne Runningen

Einar Lindalen

Haldor Valland

Vigdis T. Gautvik

Ole K. Olstad

Kaare Gautvik,
forskningsgruppeleder

Sjur Reppe,
forskningsgruppeleder

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for translasjonsforskning

Studie av årsaksmekanismer til primær osteoporose ved hjelp av molekulærgenetikk for å utvikle ny diagnostikk og terapi

Prosjektets formål er å gi ny og viktig innsikt i sykdomsmekanismene til osteoporose ved å identifisere felles gener som også disponerer for muskelasteni. Prosjektet har også som formål å øke kunnskapen om de bakenforliggende molekulære mekanismer for osteoporose, som i hovedsak er arvelig bestemt. Dette kan gi grunnlag for utvikling av nye og forbedrede behandlingsmetoder. Ved å sammenholde data fra blod, ben og muskel fra samme person, leter man etter biomarkører som kan representere nye diagnostiske hjelpemidler, gi opplysning om prognose, effekt av behandling og muligens ha prediktiv verdi til å forutsi hvilke personer som har risiko for å utvikle osteoporose. Vi har så langt funnet en rekke gener og genprodukter, spesielt i ben som er endret ved osteoporose. Vi har også identifisert kandidater til ny diagnostikk i blod og serum, som serumproteinet sclerostin, serum-metabolitter dikarboksylysyre og en rekke transkripter som lages i blodceller. I løpet av siste år har vi gjort en overraskende og meget viktig oppdagelse, av ikke bare nye sykdomskandidatgener, men sannsynligvis «master-gener» som representerer selve årsaken til at osteoporose utvikler seg. Genene representerer virusliknende elementer som er en normal bestanddel av vårt arvestoff og de er gunstige for normal benoppbygging. Når disse elementene mistes, reduseres også evnen til å lage ben, og benceller blir omprogrammert til å likne fettceller. Den første artikkelen er under skriving.

Avdeling

Unger-Vetlesens institutt /
Forskningsavdelingen

Finansiering

HSØ

Legatsmidler, Lovisenberg
Vevskultur (ved Tor P. Utheim),
Institutt for medisinsk biokjemi,
Oslo Universitetssykehus
Prosjektleder:
Sjur Reppe

Prosjektdeltagere

Sjur Reppe, seniorforsker
Lovisenberg, Oslo
Universitetssykehus

Vigdis T. Gautvik, ingeniør
Lovisenberg

Kaare M. Gautvik, professor
emeritus
Lovisenberg/Universitetet i Oslo

Leila Rad, Oslo Universitetssykehus

Hamed Sadegian-kaffash, Oslo
Universitetssykehus

Tor P. Utheim, professor Oslo
Universitetssykehus

Sjur Reppe, forskningsgruppeleder

Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for translasjonsforskning: biomarkører og Molekylærgenetikk

Yi-Hsiang Hsu, Karol Estrada, Evangelos Evangelou, **Kaare Gautvik**, Tamara Harris, Candace Kammerer, John Kemp, Daniel L Koller, Annie Kung, Debbie Lawlor, Miryoung Lee, Mattias Lorentzon, ...**Sjur Reppe**, ... (2019). *Meta-analysis of Genome-Wide Association Studies Reveals Genetic Variants for Hip Bone Geometry*. J Bone Miner Res Journal of Bone and Mineral Research; 34: 1284-1296.

Jie Zheng, Winfried Maerz, Ingrid Gergei, Marcus Kleber, Christiane Drechsler, Christoph Wanner, Vincent Brandenburg,.... **Sjur Reppe**, **Kaare M Gautvik**, H. Tobias (2019)*Mendelian Randomization analysis reveals a causal influence of circulating sclerostin levels on bone mineral density and fractures*. Journal of Bone and Mineral Research; 34: 1824-1836.

Kaare M. Gautvik, Clara-Cecilie Günther, Vid Prijatelj, Carolina Medina-Gomez, Enisa Shevroja, Leila Rad, Mazyar Yazdani, **Einar Lindalen**, Haldor Valland, **Vigdis T. Gautvik**, Ole. K. Olstad, Marit Holden, Fernando Rivadeneira, Tor P. Utheim, **Sjur Reppe**; *Distinct subsets of non-coding RNAs are strongly associated with BMD and fracture, studied in weight-bearing and non-weight-bearing human bone*. Journal of Bone and Mineral Research; 35 (6), doi: 10.1002/jbmr.3974.

Chen X, Aqrabi LA, Utheim TP, Tashbayev B, Utheim ØA, **Reppe S**, Hove LH, Herlofson BB, Singh PB, Palm Ø, Galtung HK, Jensen JCL (2019) *Elevated cytokine levels in tears and saliva of patients with primary Sjögren's syndrome correlate with clinical ocular and oral manifestations* Scientific Reports;9: 7319.

Marbach, F., Rustad, C., Rieß, A., Đukić, D., Hsieh, T.-C., Jobani, I., ... **Altmueller, J.**, ... Netzer, C. (2019). *The Discovery of a LEMD2-Associated Nuclear Envelopathy with Early Progeroid Appearance Suggests Advanced Applications for AI-Driven Facial Phenotyping*. *American Journal of Human Genetics*; 104(4): 749-757.

Forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser

Om forskningsgruppen:

Hensikten med forskergruppen er å utvikle ny kunnskap om søvnforstyrrelser hos barn og voksne. Forskningen omfatter både forekomst, årsaker til, behandling av og behandlingsresultat av søvnforstyrrelser hos barn og voksne. Forskningsaktivitetene omfatter epidemiologiske og patofysiologiske undersøkelser, samt endotypi og eksperimentelle intervensjonsundersøkelser. Gruppen arbeider særlig med øvre luftveispatologi, med vekt på rhinologi og kraniofaciell patologi, samt søvnforstyrrelser hos barn med spesielle behov. Om gruppen og deltakere Forskningsgruppen er tverrfaglig sammensatt og i denne inngår øre- nese- hals, indremedisin, psykiatri, rehabilitering, odontologi og søvnfysiologi. I gruppen finnes fire sertifiserte spesialister i søvn og søvnmedisin. Gruppen har en doktorand ved Universitetet i Lund og 2 planlagte ph.d. studenter ved henholdsvis Karolinska Institutt og Tannlegehøgskolen i Oslo. Den tverrfaglig sammensetning avspeiler variasjonen i rammede sykdomsgrupper og kompleksiteten i søvnrelatert symptomatologi og patofysiologi.

Forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser

Forskningsgruppeleder
Søren Berg

Deltagere i gruppen:
Hans Christian Hoel
Knut Kvinnesland
Hanne Berdal, ØNH-spesialist og
overlege ved Lovisenberg
Britt Øverland, dr.med. og
søvnfysiolog ved Lovisenberg.
Stefan Axelsson, dr.odont. og
tannlege ved Lovisenberg.
Helena Oladottir Haugbo, tannlege,
Lovisenberg

Gruppebilde Øre-Nese-Hals

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser

The Role of the Nose in Snoring and Sleep Apnea
(ph.d. prosjekt Hans Christian Hoel)

Søvnapné dreier seg om kraftig snoring og vanskeligheter med å puste inn under søvn. Dette medfører økt risiko for hjertekarsykdommer, diabetes og tidlig død. Mange opplever uttalt trøtthet på dagtid, redusert konsentrasjon og arbeidsevne. Formålet med prosjektet er å undersøke betydningen nesetetthet har for behandlingen av søvnapné og å kunne tilby bedre behandling.

Deltakerne undersøkes av lege, med CT-røntgen og neseputmålinger. Deretter gjennomgår de tre grundige søvnundersøkelser på sykehuset hvor pustemønster, oksygen- og karbondioksidnivåer i blodet og søvnkvalitet blir undersøkt. Ved å bedre neseputen i en av søvntestnettene undersøkes effekten dette har på disse målingene. Man planlegger også å behandle pasienter med neseplager med medikamenter, nesekirurgi eller en kombinasjon av begge deler.

Avdeling

Kirurgisk klinikk, Øre-Nese-Hals
Avdeling
Finansiering
Legatsmidler Lovisenberg
Intern finansiering
Nasjonal Kompetansesenter for
Søvn sykdommer, Bergen

Prosjektleder

Søren Berg, assc. professor dr.
med., Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Hans Christian Hoel, ph.d.
stipendiat og legespesialist,
Lovisenberg (bildet)

***Hans Christian Hoel, ph.d.
stipendiat***

Cardiovascular complications, craniofacial aberrations, impaired breathing during sleep, sleep disruption and fatigue in adults with verified Marfan syndrome.

Er det sammenheng mellom søvnapné og hjertefeil ved Marfan syndrom?

Bidrar kraniofaciale forhold til søvnapné?

Et forskningsprosjekt hvor voksne personer med Marfan syndrom (MFS) deltar, skal forsøke å finne svar på dette. I tillegg skal forekomsten av fatigue (uttalt tretthet på dagtid) kartlegges. Søvn- og søvnapné er mer vanlig ved MFS enn i befolkningen for øvrig. MFS gir en økt risiko for å utvikle hjerte- og karsykdom. Obstruktiv søvn- og søvnapné (OSA) kan forverre hjerte- og karsykdom, lede til økt sykkelighet og død. Kraniofaciale avvik forekommer hyppig. Dette kan bidra til OSA. Derfor er det viktig med forebyggende og behandlende medisinske tiltak mot OSA ved MFS. MFS er en sjelden og arvelig tilstand som innebærer at bindevevet er svakt og flere organer vil være påvirket. Det er vanlig med symptomer i hjertet, pulsårene, øynene og skjelettet. Deltakerne i forskningsprosjektet skal gjennomgå en hjerteundersøkelse med Ekko Cor, en ØNH undersøkelse med bl.a. PSG (polysomnografi), samt en dental/orofacial undersøkelse. Dessuten blir det en MR-undersøkelse av aorta. I tillegg får deltakerne fylle i noen spørreundersøkelser om søvn, oral helse og fatigue. Det har vært stort interesse blant gruppen av personer med MFS i Norge. Marfan-foreningen og TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser på Sunnaas Sykehus, har bistått med rekruttering av deltakere. Hittil har 20 personer vært til undersøkelse. Det står ytterligere ca. 40 personer på listen som ønsker å delta i studien.

Marfan Syndrome

Avdeling

TAKO-senteret

Finansiering

NKSD (Nasjonal kompetansetjeneste for sjeldne diagnoser)

Prosjektleder

Stefan Axelsson, *Overtannlege dr.odont.* (bildet)

Prosjektdeltagere

Hanne Berdal-Sørensen, *Overlege, LDS*

Søren Berg, og Lunds Universitet
Britt Øverland, *Fysiolog dr. philos. LDS*

Karoline Kristiansen Granås,
Pasientkoordinator, LDS, Nina Riise,

Overlege/ernæringsfysiolog, TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser, Sunnaas Sykehus
Svend Rand-Hendriksen, *Overlege dr. med., TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser, Sunnaas Sykehus*

Trine Bathen, *Spesialergoterapeut, TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser, Sunnaas Sykehus*

Heidi Beate Eggesbø, *Overlege dr. med., OUS/Ullevål Sykehus*
Overlege, dosent dr.med., LDS

Stefan Axelsson, prosjektleder

Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for søvn og søvnforstyrrelser

Peric, A., Kovacevic, S. V., Barac, A., Gacesa, D., Peric, A. V., & **Matkovic-Josin, S.** (2019). *Efficacy of hypertonic (2.3%) sea water in patients with aspirin-induced chronic rhinosinusitis following endoscopic sinus surgery. Acta Oto-Laryngologica; 139(6): 529-535.*

Petri, N., Christensen, I. J., Svanholt, P., Sonnesen, L., Wildschjødtz, G., & **Berg, S.** (2019). *Mandibular advancement device therapy for obstructive sleep apnea: a prospective study on predictors of treatment success. Sleep Medicine, 54: 187-194.*

Traaen, G. M., **Øverland, B.**, Aakerøy, L., Hunt, T. E. F., Bendz, C., Leif Magne, S., . . . Akre, H. (2019). *Prevalence, risk factors, and type of sleep apnea in patients with paroxysmal atrial fibrillation. International journal of cardiology: Heart and Vasculature (IJCHA); 26:100447.*

Øverland, B., Berdal, H., & Akre, H. (2019). *Obstructive sleep apnea in 2–6 year old children referred for adenotonsillectomy. European Archives of Oto-Rhino-Laryngology; 276(7): 2097-2104.*

Forskningsgruppe for indremedisin (Unger-Vetlesens institutt)

Om forskningsgruppen

Forskningsgruppen skal gjennom klinisk forskning utvikle kunnskap om indremedisinske sykdommer med utgangspunkt i helseproblemer hos befolkningen sykehuset betjener. Formålet er først og fremst å belyse sykdomsmekanismer, som gir grunnlag for bedre diagnostikk, behandling og rehabilitering. Forskningsgruppen er organisert som en enhet under Klinikk for Medisin: Unger-Vetlesens Institutt.

Instituttet er oppkalt etter dr.med. Johan Carl Unger Vetlesen (1851-1914), som arbeidet som overlege ved sykehuset fra 1888 til 1914.

Han var den første akademiske gastroenterologen i Norge, og forfektet bruk av objektive målinger i den kliniske pasientvurderingen. Forskningsgruppen tilstreber å videreføre denne arven, og instituttets forskningslaboratorium står derfor sentralt i virksomheten. Her utføres i hovedsak undersøkelser av gastrointestinal fysiologi og patofysiologi, inkludert metodikk for måling av malabsorpsjon, inflammasjon og tarmflorafunksjoner. Forskningen ved Unger-Vetlesens institutt er i dag i hovedsak sentrert rundt tre akser, klinisk mikrobiotaforskning (Jørgen Valeur), inflammatoriske tarmsykdommer (Vendel A. Kristensen), samt hepatitt C/ rusmiddelforskning (Ane Kristine Finbråten).

Siden opprettelsen i 2011 har det utgått 7 doktorgrader fra Unger-Vetlesens Institutt. Det pågår for tiden 4 doktorgradsprosjekter ved Unger-Vetlesens institutt; *Diagnosis of colonic neoplasia in patients with inflammatory bowel disease* (Pasquale Klepp), *Alcoholic bowel syndrome* (Steinar Bjørkhaug), *Vitamin D and its relationship to cognition, neuropsychiatric symptoms and dementia markers in older persons* (Jelena Soares) og *Pain, physical functioning and Health Related Quality of Life in Juvenile Idiopathic Arthritis* (Anita Tollisen).

Forskningsgruppeleder

Vendel A. Kristensen (bildet), (vikar for Jørgen Valeur)

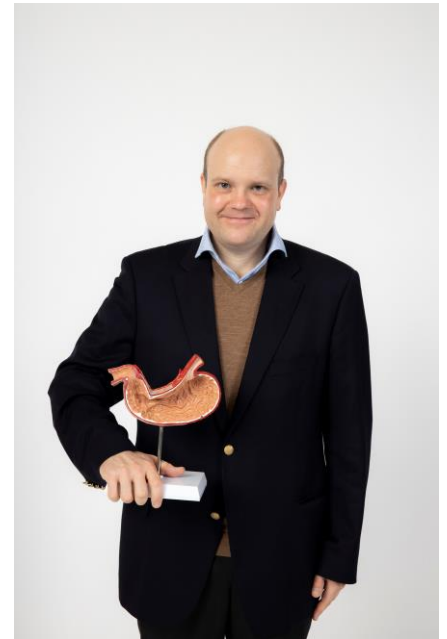
Deltagere i gruppen

Jørgen Valeur
Ane Kristine Finbråten
Ana Urzua Riquelme
Anita Tollisen
Gunn Helen Malmstrøm
Jennifer T. Fiennes
Pasquale Klepp
Steinar Bjørkhaug
Jelena Soares
Viggo Skar
Arnold Berstad

Vendel A. Kristensen,
forskningsgruppeleder

Klinisk mikrobiotaforskning

Tarmfloraforskningen ved Unger-Vetlesens Institutt (UVI) ledes av dr. Jørgen Valeur, og er uløselig knyttet til laboratoriets veletablerte metoder for å undersøke mikrobielle funksjoner ved hjelp av pustep prøver og avføringsprøver. De viktigste pustep prøvene er ^{13}C urea-pustep prøven som brukes rutinemessig i klinikken for å diagnostisere *Helicobacter pylori* («magesårbakterien»)-infeksjon (UVI mottar prøver i stor skala både internt og fra en rekke andre klinikker utenfor sykehuset) og ^{13}C -d-xylose-pustep prøven som brukes for å diagnostisere tynntarmsmalabsorpsjon, både klinisk og forskningsmessig (grunnlag for doktorgradsarbeidene til dr. Kari Tveito (2011), dr. Håvard Blich Hope (2013) og dr. Steinar Traae Bjørkhaug (pågående)). De viktigste avføringsanalysene er måling av kalprotektin for diagnostikk av tarmbetennelse, og analyse av kortkjedede fettsyrer (SCFA) som mål på tarmfloraens samlede metabolske aktivitet. Etterspørselen etter SCFA-analyser i forskningssammenheng er for tiden svært stor, og har økt parallelt med interessen for tarmfloraens betydning i medisinen. I løpet av få år har SCFA-analysene ved laboratoriet således etablert UVI som en unik nisjevirkosomhet med spisskompetanse innen feltet, og dette har gjort instituttet til en attraktiv samarbeidspartner i en rekke prosjekter fra hele landet. Følgende avsluttede og pågående samarbeidsprosjekter kan nevnes: Prosjekter om tarmflora ved inflammatorisk tarmsykdom (IBD; OUS/UiO), irritable tarm-syndrom (IBS; UiB, UNN/UiT, NTNU), *C. difficile*-assosiert diaré (UiO), systemisk sklerose (OUS/UiO), diabetes mellitus type 2 (OUS/UiO), sykkelig fedme (UNN/UiT, NTNU), anorexi (UiB), cerebrovaskulær sykdom (OUS/UiO), HIV (OUS/UiO), leukemi (OUS/UiO), utvikling av tarmfloraen i barneårene (FHI, KI), effekter av tarmflorabehandling (OUS/UiO, UNN/UiT, UiB) og ulike kostintervensjoner (UiB; NMBU). Forskningsgruppens leder dr. Valeur har vært Editor-in-Chief for tidsskriftet *Microbial Ecology in Health and Disease* (utgitt av Taylor & Francis) i årene 2015-2019 og er styremedlem i det regionale forskningsnettverket for klinisk mikrobiotaforskning som ble etablert med støtte fra Helse Sør-Øst i 2019: *The ReMicS Network*. Dette viser at forskningsgruppens arbeid har en sentral posisjon både internasjonalt og nasjonalt.

**Dr. Jørgen Valeur, leder
forskningsgruppe for indremedisin
(i permisjon 2019)**

Inflammatoriske tarmsykdommer

Dr. Vendel A. Kristensen forsker innen inflammatorisk tarmsykdom, cøliaki og akalasi og er for tiden fungerende forskningsgruppeleder. Hun disputerte i 2016 etter å gjort sin doktorgrad på inflammatorisk tarmsykdom og bruk av kalprotektin ved Unger-Vetlesens institutt. Hennes hovedprosjekt er *Inflammatory Bowel Disease of South-Eastern Norway III (IBSEN III)*. IBSEN III-studien er en populasjonsbasert insepsjonskohort som har inkludert nydiagnostiserte pasienter med inflammatorisk tarmsykdom fra alle sykehusene i Helse SørØst i perioden 2017-2019. Ca 2300 pasienter er inkludert i denne kohorten, og det er planlagt prospektiv oppfølging av pasientene i 5 år. Sammen med prosjektleder, førsteamanuensis Marte Lie Høivik og førsteamanuensis Randi Opheim har dr. Kristensen vært med på å designe, planlegge og gjennomføre studien og hun sitter i styringsgruppen for IBSEN III samt i flere av arbeidsgruppene. Unger-Vetlesens institutt bidrar også med analyser av kalprotektin i IBSEN III-studien. Vi arbeider med å få på plass midler til 1-2 phd-stipendiater som i løpet av 2020 skal jobbe med underprosjekter fra IBSEN III-studien. Dr. Kristensen forsker også på serologiske biomarkører og sykdomsforløp i IBSEN-kohorten, en populasjonsbasert insepsjonskohort der pasienter med inflammatorisk tarmsykdom diagnostisert tidlig på 90-tallet snart har vært fulgt opp i 30 år.

Samarbeidspartnere:

Nasjonale:

Forskningsgruppe for inflammatoriske tarmsykdommer, UiO og OUS
Pediatric Liver Kidney Alimentary Nutrition and Transplantation Research Group, OUS

Norsk senter for PSC-forskning og Institutt for indremedisinsk forskning, UiO og OUS

Helsesvikt, epidemiologi, kronisk sykdom og symptomforskning, Høyskolen i Østfold

Kostholdsforskning, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO

Genetikk og epigenetikk ved sykdom, Avdeling for klinisk molekylærbiologi (Epigen), UiO og Ahus

Forskningsgruppe for klinisk radiologi, UiO

Forskningsgruppe for økonomisk evaluering av helsetiltak, Avdeling for helseledelse og helseøkonomi, Institutt for helse og samfunn, UiO

Forskningsgruppe for sosialmedisin og trygdeforskning, Avdeling for samfunnsmedisin, Institutt for helse og samfunn, UiO

Forskningsgruppe for pasienterfaringer og helseproblemer, Avdeling for sykepleievitenskap, Institutt for helse og samfunn, UiO

Internasjonale:

Örebro University Hospital, Sweden

University Hospital of Southern Denmark, Aabenraa, Denmark

Landspítali - The National University Hospital of Iceland

Nordic Bioscience A/S, Herlev, Denmark

Samarbeidspartnere:

Nasjonale

Forskningsgruppe for inflammatoriske tarmsykdommer, UiO og OUS

Pediatric Liver Kidney Alimentary Nutrition and Transplantation Research Group, OUS

Norsk senter for PSC-forskning og Institutt for indremedisinsk forskning, UiO og OUS

Helsesvikt, epidemiologi, kronisk sykdom og symptomforskning, Høyskolen i Østfold

Kostholdsforskning, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO

Genetikk og epigenetikk ved sykdom, Avdeling for klinisk molekylærbiologi (Epigen), UiO og Ahus

Forskningsgruppe for klinisk radiologi, UiO

Forskningsgruppe for økonomisk evaluering av helsetiltak, Avdeling for helseledelse og helseøkonomi, Institutt for helse og samfunn, UiO

Forskningsgruppe for sosialmedisin og trygdeforskning, Avdeling for samfunnsmedisin, Institutt for helse og samfunn, UiO

Forskningsgruppe for pasienterfaringer og helseproblemer, Avdeling for sykepleievitenskap, Institutt for helse og samfunn, UiO

Internasjonale:

Örebro University Hospital, Sweden

University Hospital of Southern Denmark, Aabenraa, Denmark

Landspítali - The National University Hospital of Iceland

Nordic Bioscience A/S, Herlev, Denmark

Nordic Bioscience A/S, Herlev, Denmark

Nordic Bioscience A/S, Herlev, Denmark

Vendel A. Kristensen

Senter for eliminasjon av hepatitt C

Studiens formål er å dokumentere eliminasjon av hepatitt C Norge.
Formål

Rasjonale

Siden 2014 ha vi hatt effektiv behandling mot hepatitt C som kurerer infeksjonen hos >95% uten bivirkninger etter en 8-12 ukers tablettkur. Eliminasjon av hepatitt C er dermed mulig og Verdens Helseorganisasjon har som mål å redusere insidens med 80% og mortalitet med 65% innen 2030. Helse- og omsorgsdepartementet ønsker at Norge skal eliminere hepatitt C innen 2023. Dette forutsetter at helsevesenet lykkes med å identifisere alle infiserte pasienter og nå disse med behandling. I Norge er de fleste hepatitt C-pasienter blitt smittet gjennom injiserende rusmiddelbruk. Dette er en sårbar gruppe som ofte har vansker med å nyttiggjøre seg det konvensjonelle helsevesenets tilbud.

Senterets arbeid går derfor ut på å utvikle og dokumentere effekten av nye behandlingsmodeller egnet for å nå de mest marginaliserte pasientene. Videre ønsker senteret å dokumentere viktige aspekter ved hepatitt C-epidemiologi. Gruppen er lokalisert ved Lovisenberg Diakonale Sykehus, og er et samarbeid mellom Akershus Universitetssykehus, Oslo Universitetssykehus og Lovisenberg Diakonale Sykehus.

Pågående prosjekter

OPPORTUNI-C

Cluster-randomisert studie av umiddelbar versus standard HCV-behandling av hospitaliserte pasienter

Lavterskel HCV-klinikk

Kohortstudie av HCV-behandling og insidens av reinfeksjon blant injiserende rusmiddelbrukere i Oslo

Sykepleie på hjul

Pasientnær diagnostikk og umiddelbar HCV-behandling av rusmiddelbrukere i kontakt med Fransiskushjelpen

HCV i TSB-institusjoner

Tverrsnittsundersøkelse av HCV blant pasienter i rusbehandlingsinstitusjoner med døgntilbud

HEPRIS

Tverrsnittsundersøkelse av HCV blant innsatte i norske fengsler

Behandlingsopptak

Registerstudier som over tid dokumenterer opptak til HCV behandling blant rusmiddelbrukere i Norge

ACTIVATE

Serie med internasjonale multisenter behandlingsstudier blant rusmiddelbrukere

North Atlantic Reinfection Study

Internasjonal multisenterstudie av insidens og risikofaktorer for reinfeksjon.

Hovedmedlemmer

Olav Dalgard, prosjektleder og professor, Infeksjonsmedisinsk avdeling Ahus

Håvard Midgard, postdoc, Infeksjonsmedisinsk avdeling Ahus og gastromedisinsk avdeling OUS

Ane-Kristine Finbråten, postdoc, Medisinsk avdeling, LDS og Unger Vetlesens Institutt, Lovisenberg (bildet)

Knut Bøe Kielland, seniorforsker, NK-ROP Sykehuset Innlandet

Joakim Hauge, stipendiat, NK-ROP Sykehuset Innlandet

Gunnar Simonsen Thingnes, masterstudent, Sykepleie på hjul

Nasjonale samarbeidspartnere

Kjersti Ulstein, lege, Velferdsetaten Oslo kommune

Linda Wüsthoff, etatsoverlege, Velferdsetaten Oslo kommune

Hilde Kløvstad, avdelingsleder, Folkehelseinstituttet

Kathrine Stene-Johansen, seniorforsker, Folkehelseinstituttet

Lars Fadnes, postdoc, Haukeland Universitetssykehus

Eva Lassemo, forsker, SINTEF

Inge Christoffer Olsen, statistiker, PhD, Oslo Centre for Biostatistics and Epidemiology, OUS

Internasjonale samarbeidspartnere

Jason Grebely, professor, Kirby Institute, UNSW Sydney, Australia

Greg Dore, professor, Kirby Institute, UNSW Sydney, Australia

Matt Hickman, Professor Bristol University, UK

Sigurdur Olafsson, Landspítali University Hospital, Reykjavik, Island

Peer B. Christensen, professor, Odense Universitetssykehus, Danmark

Soo Aleman, førsteamanuensis, Karolinska Institutet, Stockholm

Martin Kåberg, lege, Sprututbytet Stockholm

Ane-Kristine Finbråten

Forskningsprosjekter ved forskningsgruppe for indremedisin

Oppmerksomhetsfunksjoner ved cøliaki

I forlengelsen av Kari Tveitos doktorgradsprosjekt, har forskningsgruppen hatt et samarbeidsprosjekt med henne og Oslo Universitetssykehus. Vi har undersøkt kognitive funksjoner hos pasienter med nydiagnostisert og ubehandlet cøliaki og fulgt opp disse pasientene etter minst 12 måneder på glutenfri kost. Resultatene har vært sammenliknet med friske kontroller og med pasientkontroller og resultatene ble publisert i Scandinavian Journal of Gastroenterology i 2019.

Avdeling

Medisinsk klinikk

Finansiering

Intern/ Oslo Universitetssykehus/
Norsk Cøliakiforening

Prosjektleder

Kari Tveito, Unger-Vetlesens
institutt og Tidsskrift for Norsk
Legeforening

Prosjektdeltakere

Vendel A. Kristensen, Unger-
Vetlesens institutt og Oslo
universitetssykehus (bildet)
Jørgen Valeur, Unger-Vetlesens
institutt og Oslo
universitetssykehus
Stephan Brackmann, Akershus
universitetssykehus og
Universitetet i Oslo
Jørgen Jahnsen, Akershus
universitetssykehus og
Universitetet i Oslo
Cathrine Brunborg, OUS

Vendel A. Kristensen

Barneleddgikt fra pasientperspektiv (ph.d.-prosjekt Anita Tollisen)

Barneleddgikt (på fagspråk kalt juvenil idiopatisk artritt) er en revmatisk sykdom som rammer barn og unge. I Norge får omlag 140 barn diagnosen juvenil idiopatisk artritt årlig, og sykdommen vil vedvare også i voksen alder hos om lag 50%.

I sin avhandling, "*Patient-reported outcomes and medication satisfaction in adults with juvenile idiopathic arthritis*", har Anita Tollisen og medarbeidere fulgt to korter av pasienter med gjentatte pasient-rapporterte målinger over tid. Pasientene ble sammenlignet med kontroller tilfeldig trukket fra folkeregisteret basert på alder og kjønn.

I kohort 1 ble 176 pasienter fulgt med målinger vedrørende smerte, fysisk funksjon og helserelatert livskvalitet 15, 23 og 30 år etter sykdomsdebut. I kohort 2 ble 96 pasienter undersøkt av revmatolog hver 6. måned i 3 år tidlig i sykdomsforløpet. Nitten år etter sykdomsdebut svarte pasientene på spørreskjema vedrørende smerte, fysisk funksjon, velvære, tretthet, helserelatert livskvalitet og erfaringer rundt bruk av sykdomsmodifiserende medisiner.

Studien viser at barneleddgikt har helsemessige konsekvenser flere år etter sykdomsdebut. Voksne med diagnosen barneleddgikt hadde mer smerte og dårligere livskvalitet sammenlignet med kontroller i den generelle befolkning, og omlag halvparten opplevde å ha redusert fysisk funksjon. Pasientene opplevde redusert velvære og helserelatert livskvalitet over tid ved målinger foretatt 15, 23 og 30 år etter sykdomsdebut. Utømmelse og andel pasienter med redusert fysisk funksjon økte fra 3 til 19 års oppfølging. Tidligere opplevelser av smerte, redusert fysisk funksjon, utømmelse samt aktiv leddbetennelse var risikofaktorer for pasienters opplevelse av smerte, redusert fysisk funksjon og livskvalitet i voksen alder. Vedvarende smerte tidlig i sykdomsforløpet hadde betydning for opplevelse av smerte, fysisk funksjon og fysisk helserelatert livskvalitet etter 19 år. Pasienter, som brukte sykdomsmodifiserende medisiner 19 år etter sykdomsdebut, var mer tilfredse med biologisk behandling enn med methotrexate. En stor del (46%) tok ikke medisinen som foreskrevet.

Resultatene viser at barneleddgikt har helsemessige konsekvenser flere år etter sykdomsdebut. Dette tyder på at oppmerksomheten vedrørende langtidskonsekvenser av barneleddgikt bør økes.

Resultatene bidrar til å identifisere pasienter med økt risiko for helsemessige langtids-konsekvenser, og setter fokus på viktige områder i pasientbehandlingen for å fremme best mulig livskvalitet hos voksne med barneleddgikt.

Avdeling

Medisinsk klinikk/ Revmatologisk avdeling, Rikshospitalet

Finansiering

Extrastiftelsen (søkt via Norsk Revmatikerforbund)

Prosjektleder

Berit Flatø

Prosjektdeltakere

Anita Tollisen, ph.d. stipendiat

Lovisenberg (bildet)

Anne Marit Selvaag

Anners Lerdal

Anita Tollisen, ph.d. stipendiat

Alcoholic bowel syndrome (ph.d. prosjekt Steinar Traae Bjørkhaug)

Hovedmålet med denne PhD-studien var å undersøke tarmens mikrobiota (tarmbakterier, eller "tarmflora") hos pasienter med kronisk forhøyet alkoholforbruk. Dette ble undersøkt gjennom å kartlegge bakterier i avføringsprøver fra pasientene, samt enkelte av funksjonene til disse bakteriene. Videre kartla dr. Bjørkhaug mulige sammenhenger mellom tarmbakterier, betennelsesstatus i blodet, kliniske symptomer og organstatus hos pasientene, til sammenligning med pasienter med lavt alkoholforbruk. Prosjektet ble utført i samarbeid med forskere ved Rikshospitalet, Seraf og Ullevål Universitetssykehus, og ferdigstilles og leveres i løpet av januar 2020.

Avdeling

Klinikk for medisin

Finansiering

Intern

Prosjektleder

Jørgen Valeur

Prosjektdeltakere

Interne:

Steinar Traae Bjørkhaug, ph.d.
stipendiat, Lovisenberg (bildet)
Viggo Skar
Gunn Helen Malmstrøm
Jennifer Fiennes
Anita Tollisen

Eksterne:

Jørgen Gustav Bramness
Tore Midtvedt
Christine Henriksen
Stine Malvik
Håvard Aanes
Sudan Prasad Neupane
Asle W Medhus

Involverte forskergrupper:

Symptomer og HR livskvalitet
Translasjonsforskning: biomarkører
og molekylærgenetikk
Unger-Vetlesens institutt

Eksternt samarbeid:

Institutt for klinisk medisin / SERAF,
UiO
OUS Rikshospitalet
Institutt for medisinske basalfag /
Seksjon for klinisk ernæring, UiO

Steinar Bjørkhaug, ph.d. stipendiat

Vitamin D og hjernefunksjoner (ph.d. prosjekt Jelena Soares)

Prosjektet har som hovedmål å se på sammenhengen mellom vitamin D og kognisjon hos eldre. Vi har foreløpig gjennomført 2 studier og jobber nå med inklusjon til den tredje. I den første studien, publisert i *Journal of Nutrition, Health and Aging*, fant vi at personer med høyere vitamin D nivåer hadde bedre oppmerksomhet og bedre arbeidshukommelse/ mental fleksibilitet. Dette er også i tråd med funn i tidligere studier. I den andre studien som ennå ikke er publisert, ser vi på volumetriske målinger av forskjellige deler av hjernen i sammenheng med vitamin D nivåer. Vi jobber med å inkludere 250 personer ≥ 65 år, der halvparten er kognitivt friske og halvparten har varierende grad av hukommelsesplager. Planen er å sammenligne vitamin D i blod og hjernevæsken i disse to gruppene. Vi planlegger også å analysere for mutasjoner i vitamin D reseptoren i begge gruppene samt måle nivå av inflammasjon og avfallstoffer i hjernen (via cytokiner og «demensmarkører»). Kontroll gruppen (kognitivt friske eldre) inkluderes via samarbeid med kirurgisk og anesthesi-avd. på Lovisenberg sykehus blant pasienter som opereres i spinalbedøvelse for hoft- og kneslitasje. Personer med hukommelsesplager inkluderes fra Norsk register for personer som utredes for kognitive symptomer i spesialisthelsetjenesten (NorKog). Det er opprettet en biobank på Unger Vetlesens institutt med prøvene fra både blod og spinalvæske. Resultatene fra studien kan bidra i økt forståelse av vitamin D-metabolismen i hjernen. Vi vil kunne få kunnskap om personer med genetiske variasjoner i vitamin D-reseptoren trenger annen dosering av vitamin D-tilskudd enn gjeldende anbefalinger tilsier. Det er fortsatt en del uenighet om hva som er optimale vitamin D-nivåer for god hjernehelse og resultatene fra denne studien kan bidra fremtidige anbefalinger.

Avdeling

Klinikk for medisin

Finansiering

Intern

Prosjektleder

Renate Pettersen

Prosjektdeltakere

Jelena Soares, ph.d. stipendiat

Lovisenberg (bildet)

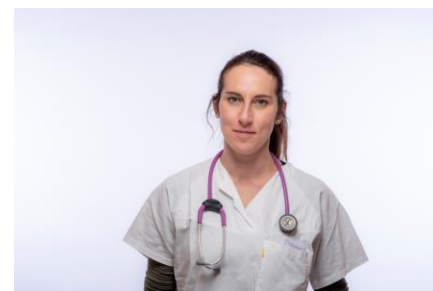
Hovedveileder:

Nenad Bogdanovic, Karolinska og UiO

Biveiledere:

Geir Selbæk, UiO

Renate Pettersen, Lovisenberg

Jelena Soares, ph.d. stipendiat

Publikasjoner i 2019 ved forskningsgruppe for indremedisin

Asledottir, T., Picariello, G., Mamone, G., Ferranti, P., **Røseth, A.**, Devold, T. G., & Vegarud, G. E. (2019). *Degradation of β -casomorphin-7 through in vitro gastrointestinal and jejunal brush border membrane digestion*. *Journal of Dairy Science (JDS)*;102(10): 8622-8629.

Bjørkhaug, S. T., Aanes, H., Neupane, S. P., Bramness, J. G., Malvik, S., Henriksen, C., **Skar, V.**, Medhus, A.W., **Valeur, J.** (2019). *Characterization of Gut Microbiota Composition and Functions in Patients With Chronic Alcohol Overconsumption* *Gut microbes*; 10(6): 663-675.

Bjørkhaug, S. T., Neupane, S. P., Bramness, J. G., Aanes, H., **Skar, V. Ø.**, Medhus, A. W., & **Valeur, J.** (2019). *Plasma cytokine levels in patients with chronic alcohol overconsumption: relations to gut microbiota markers and clinical correlates*. *Alcohol*; 85: 35-40.

Dale, H. F., Jensen, C., Hausken, T., Hatlebakk, J. G., Brønstad, I., **Valeur, J.**, . . . Lied, G. A. (2019). *Effects of a Cod Protein Hydrolysate Supplement on Symptoms, Gut Integrity Markers and Fecal Fermentation in Patients with Irritable Bowel Syndrome*. *Nutrients*; 11(7): 1635.

Farup, P. G., Lydersen, S., & **Valeur, J.** (2019). *Are Nonnutritive Sweeteners Obesogenic? Associations between Diet, Faecal Microbiota, and Short-Chain Fatty Acids in Morbidly Obese Subjects*. *Journal of Obesity*; 4608315, doi: 10.1155/2019/4608315.

Haugnes, H., Elstrøm, P., Kacelnik, O., **Jadczak, U. A.**, Wisløff, T., & de Blasio, B. F. (2019). *Financial and Temporal Costs of Patient Isolation in Norwegian Hospitals*. *Journal of Hospital Infection*; 104(3): 269-275.

Helsingen, L. M., **Vandvik, P. O.**, Jodal, H. C., Agoritsas, T., Lytvyn, L., Anderson, J. C., . . . Guyatt, G. (2019). *Colorectal cancer screening with faecal immunochemical testing, sigmoidoscopy or colonoscopy: A clinical practice guideline*. *BMJ. British Medical Journal*, 367:I5515: 1-16.

Hypher R. E., Brandt, A. E., Risnes, K. R., Rø, T. B., Skovlund, E., Andersson, S., Finnanger, T.G., **Stubberud, J.** (2019). *Paediatric goal management training in patients with acquired brain injury: study protocol for a randomised controlled trial*; *BMJ Open*, 9 (8): e029273.

Jodal, H. C., Helsingen, L. M., Anderson, J. C., Lytvyn, L., **Vandvik, P. O.**, & Emilsson, L. (2019). *Colorectal cancer screening with faecal testing, sigmoidoscopy or colonoscopy: a systematic review and network meta-analysis*. *BMJ Open*, 9(10): 1-18.

Kabashi, S., Vindenes, V., Bryun, E. A.,... **Gamboa, D.**, Hilberg, T., **Lerdal, A.**, **Nordby, G.**, Zhang, C., Bogstrand, S.T. (2019). *Harmful alcohol use among acutely ill hospitalized medical patients in Oslo and Moscow: A cross-sectional study*. *Drug and Alcohol Dependence*; 204:107588: 1-9.

Kisiel, J., **Klepp, P. C.**, Allawi, H. T., William, T., Giakoumopoulos, M.,. . . **Røseth, A.**, Ahlquist, D. (2019). *Analysis of DNA Methylation at Specific Loci in Stool Samples Detects Colorectal Cancer and High-Grade Dysplasia in Patients With Inflammatory Bowel Disease*. *Clinical Gastroenterology and Hepatology*; 17(5): 914-921.

Kristensen, V. A., **Valeur, J.**, Brackmann, S., Jahnsen, J., Brunborg, C., & Tveito, K. (2019). *Attention deficit and hyperactivity disorder symptoms respond to gluten-free diet in patients with coeliac disease*. *Scandinavian Journal of Gastroenterology*; 54(5): 571-576.

Larsen, M. H., Staalesen, Y., **Borge, C. R.**, Osborne, R. H., Andersen, M. H., & Wahl, A. K. (2019) *Health literacy - a new piece of the puzzle in psoriasis care? - results from a cross-sectional study*. *British Journal of Dermatology*; 06(18): 1506-1516.

Larsen, M. H., Strumse, Y. A. S., Andersen, M. H., **Borge, C. R.**, & Wahl, A. K. (2019). *Associations between disease education, self-management support, and health literacy in psoriasis*. *Journal of dermatological treatment (Print)*; 1-7, doi: 10.1080/09546634.2019.1688233.

Lerdal, A., Hofoss, D., **Gay, C.**, & Fagermoen, M. S. (2019). *Perception of illness among patients with heart failure is related to their general health independently of their mood and functional capacity*. *Journal of Patient-Reported Outcomes*; 3:55: 1-7.

Mazzawi, T., Hausken, T., Hov, J. E. R., **Valeur, J.**, Sangnes, D. A., El-Salhy, M., . . . Lied, G. A. (2019). *Clinical response to fecal microbiota transplantation in patients with diarrhea-predominant irritable bowel syndrome is associated with normalization of fecal microbiota composition and short-chain fatty acid levels*. *Scandinavian Journal of Gastroenterology*; 54(6): 690-699.

Reinisch, W., Bressler, B., Curtis, R., Parikh, A., Yang, H., Rosario, M., **Røseth, A.**, . . . Wyant, T. (2019). *Fecal calprotectin responses following induction therapy with vedolizumab in moderate to severe ulcerative colitis: A post hoc analysis of gemini 1*. *Inflammatory Bowel Diseases*; 25(4): 803-810.

Røer, M. J., **Småstuen, M. C.**, & **Røseth, A.** (2019). Usability of IB Doc, a Novel Fecal Calprotectin Home-Based Rapid Test in Clinical Practice. *Point of Care*; 18(3): 85-91.

Soares, J. Z., **Pettersen, R. R.**, Saltyte Benth, J., Knapskog, A. B., Selbæk, G., & Bogdanovic, N. (2019). *Higher Vitamin D Levels are Associated with Better Attentional Functions: Data from the NorCog Register*. *The Journal of Nutrition, Health & Aging*; 23: 725-731.

Stubberud, J., Edvardsen, E. M., Schanke, A.-K., **Lerdal, A.**, Kjefferud, A., Schillinger, A., & Løvstad, M. (2019). *Description of a multifaceted intervention programme for fatigue after acquired brain injury: a pilot study*. *Neuropsychological Rehabilitation*; 29(6): 946-968.

Tollisen, A., Flatø, B., Selvaag, A. M. G., Aasland, A., Ingebrigtsen, T., Sagen, J., & **Lerdal, A.** (2019). *Treatment Satisfaction with and Adherence to Disease-Modifying Antirheumatic Drugs in Adult Patients with Juvenile Idiopathic Arthritis*. *Arthritis care & research*; doi: 10.1002/acr.24113.

Tollisen, A., Selvaag, A. M. G., Aasland, **A.**, **Lerdal, A.**, & Flatø, B. (2019). *Longitudinal Health Status from Early Disease to Adulthood and Associated Prognostic Factors in Juvenile Idiopathic Arthritis*. *Journal of Rheumatology*; 46(10): 1335-1344.

Legatmidler i 2019

Legat til Forskning ved Lovisenberg Diakonale Sykehus ble opprettet i 2009 og har som formål å yte midler til forskning og videreutdanning av ansatte ved Lovisenberg Diakonale Sykehus AS. Forskningen vil også omfatte medisinske og helsefaglige samarbeidsprosjekter med bydelen og andre det er naturlig å samarbeide med. Midler fra legatet utlyses årlig i starten av desember med søknadsfrist 15. januar.

I 2019 ble det gitt støtte til 7 prosjekter i regi av ansatte ved Lovisenberg Diakonale Sykehus AS, fordelt på videreføring av fire ph.d.-prosjekter, to postdoktor prosjekter og et annet større innovasjonsprosjekt.

Følgende prosjekter mottok støtte fra legatet i 2019:

<i>Søker</i>	<i>Tittel</i>
Sjur Reppe	Studie av årsaksmekanismer til primær osteoporose ved hjelp av molekylærgenetikk for å utvikle ny diagnostikk og terapi
Einar Johan Amlie	Tell Me More: Kvalitetsregister og effektmåling i BUP
Jelena Zugic Soares	Vitamin og hjernefunksjoner - Delprosjekt 1 og 2
Petra Larsson	Physical fitness, physical activity, and fatigue after stroke
Unni Olsen	Development of a screening tool for predicting chronic pain and impaired physical function in total knee arthroplast
Bjørn Lau	Meta Cognitive Therapy for decreased anxiety and improved quality of life among patients with Chronic Obstructive Pulmonary Disease: The METACOPD study
Cilje Sunde Rolsjord	Tell me more: Spørsmålene vi stiller og svarene vi får - grovmaskede tilbakemeldingssystemer vs nærstudier av behandlingsforløp i BUP. En "mixed-methods design" studie

Forskningsdager ved Lovisenberg i 2019

(04. april 2019)

Sted: Rikke Nissen Auditoriet, nybygget (21 - G)

08:30-08:45	Registrering
08:45-09:00	Velkomst og innledning ved forskningssjef Annors Lerdal
09:00-10:00	<p>Korte presentasjoner av intern forskning</p> <p><i>The prevalence of harmful alcohol use among patients acutely admitted to an emergency department.</i> Danil Ganboa</p> <p><i>Alcoholic Bowel Syndrome.</i> Steinar Bjørkhaug</p> <p><i>Erfaringer og tilfredshet med sykdomsmodifiserende medikamenter blant voksne med diagnosen barneleddgikt.</i> Anita Tollisen</p> <p><i>Hvorfor og hvordan forske på fatigue etter hjerneslag? (NORFAST-A).</i> Ingrid J. Skogestad</p> <p><i>Vitamin-D og kognisjon.</i> Jelena Soares</p> <p><i>Er psykisk helsevern feilorganisert?</i> Nikolaj Kunøe</p>
10:15-11:30	<p>Korte presentasjoner av intern forskning</p> <p><i>Rocka recovery: Musikterapi i oppsøkende psykisk helseteam.</i> Hans Petter Solli</p> <p><i>Trauma exposure and religiosity among Eritrean female refugees in Norway.</i> Ruth Abraham</p> <p><i>Hjernetrening ved depresjon.</i> Bjørn Hagen</p> <p><i>Alvorlig emosjonell dysregulering hos barn.</i> Marit Coldevin</p> <p><i>Fysisk form, fysisk aktivitet og fatigue etter hjerneslag (NORFAST-C).</i> Petra Larsson</p> <p><i>Systematisk oversiktsartikkel og å gå på den smale sti.</i> Unni Olsen</p> <p><i>Høy radiologisk alvorlighetsgrad av kneartrose gir større bedring i livskvalitet ett år etter total kneprotese enn lavere artrosegrad.</i> Yasser Rehman</p>
11:30-12:15	Lunsj
12:15-13:00	<i>Statistikk - en populærvitenskapelig strikkeblogg. Rett og vrangt om vaksinedekning og andre temaer man kan strikke.</i> Kathrine Frey Frøslie
13:00-13:15	Pause
13:15-14:00	<i>Publisering - hvorfor og hvordan?</i> Magne Nylenna
14:00-14:15	Pause
14:15-15:00	<i>Folkeopplysning – fra min synsvinkel.</i> Jan-Ole Hesselberg
15:00-15:05	Oppsummering av dagen Annors Lerdal

Forskningsdag

Fredag 01. november 2019 kl.

1030 - 1400

Rikke Nissens auditorium, Lovisenberggt. 21G - Lovisenberg Diakonale Sykehus

1030	1100	Lunsj	
1100	1105	Åpning av Forskningsdagen ved adm. direktør Tone Ikdahl Møteleder: Klinikksjef Hallvard Fanebust, Klinikk for medisin	
1105	1115	Utdeling av forskningspris 2019	Forskningsjef Anners Lerdal
1115	1135	Tarmfloraforskning ved Lovisenberg Diakonale Sykehus	Seniorforsker/ph.d. Jørgen Valeur Unger Vetlesens Institutt LDS, OUS
1135	1155	COLONIZE – Kan avføring erstatte antibiotika?	Lege i spesialisering Ida Glad, medisinsk klinikk LDS (Jørgen Vale)
1155	1215	HEPATITT C – kan sykdommen utryddes?	Professor Olav Dalgard UIO, AHUS
1215	1225	Pause	
1225	1245	IBSEN III- Planlegge og gjennomføre en stor populasjonsbasert oppfølgingsstudie	Avdelingsleder/ph.d. Vendel Kristensen Unger Vetlesens Institutt LDS, OUS
1245	1315	Jakten på p-verdier – hvorfor kan vi ikke replisere våre vitenskapelige funn?	Statistiker Milada Småstuen UiO, LDS
1315	13:55	Microbiota, carotis og hjerneslag- en sammenheng?	Nevrolog og ph.d. Kristine Stø UiO, OUS

Forskningsprisen i 2019

Forskningspris for beste artikkel 2019 til psykolog og forsker

Alexandra Havdahl

Lovisenberg Diakonale Sykehus har fredag, 01.11.19 kl. 11.05 tildelt årets forskningspris til psykolog og forsker, Alexandra Havdahl fra Nic Waals Institutt for hennes førsteforfatterskap i artikkelen:

Association of Maternal Neurodevelopmental Risk Alleles With Early-Life Exposures. JAMA Psychiatry, 2019.

Førsteforfatterskapet er delt med Beate Leppert, Bristol Medical School, University of Bristol. I tillegg er det medforfattere fra Folkehelseinstituttet (Reichborn-Kjennerud) og fra University of Bristol og Cardiff University.

Det er velkjent at nevrouviklingstilstander som ADHD, autisme (ASD) og schizofreni (SCZ), har en arvelig komponent gjennom polygen arv.

I løpet av det siste tiåret har det også vært en økning i studier som viser sammenhenger mellom en rekke påkjenninger og påvirkninger i svangerskapet og perinatalt (early life exposures) og nevrouviklingstilstander.

For mange svangerskapsrelaterte eksponeringer som røyking, bruk av paracet og ernæringstilskudd er det uklart om det dreier seg om årsaksmessige sammenhenger fordi mødre bidrar med både det prenatal miljøet og halvparten av barnets gener. I artikkelen undersøkte forskerne hvorvidt mors genetiske sårbarhet for ADHD, autisme og schizofreni er relatert til svangerskapsrelaterte eksponeringer. Genetisk sårbarhet for de tre nevrouviklingstilstandene ble beregnet fra DNA hos nærmere 8,000 mødre som deltar i svangerskapskohorten ALSPAC i England.

Forskerne fant at mødre med høy genetisk sårbarhet for ADHD var utsatt for en rekke eksponeringer slik som infeksjoner, høyere bruk av paracet og røyking under svangerskapet. Funnene har betydning for design av studier som søker å finne årsaksfaktorer i svangerskapet for nevrouviklingstilstander.

Artikkelen er publisert i et meget velrennomert internasjonalt tidsskrift, Jama Psychiatry.

Forskningsprisen 2019

Avlagte doktorgrader ved Lovisenberg i 2019

Artroskopisk reparasjon av skader i skulderens senemansjett har økt i antall siste tiåret, men det er fortsatt lite kunnskap på enkelte områder. Kjersti Kaul Jenssen og hennes medarbeidere hadde i avhandlingen " Arthroscopic rotator cuff repair in the shoulder. Clinical outcomes and radiological results. Prognostic factors, postoperative rehabilitation and treatment of acute postoperative infection " som mål å studere hvilke pasienter som er de beste kandidatene for kirurgi, hvilken prognose de har og hvordan man best mulig kan håndtere en postoperativ komplikasjon som infeksjon. Videre ønsket man å studere om det var trygt å forkorte en tradisjonelt lang rehabilitering med kortere tid i fatle og raskere opptrening. I den første studien ble alle postoperative infeksjoner etter senereparasjon gjennomgått. Studien så på pasientenes behandlings forløp og hvilken skulderfunksjon pasientene fikk etter avsluttet behandling. Den andre studien ble planlagt som en randomisert kontrollert studie for å undersøke om 3 uker i fatle etter operasjon er like bra som 6 uker i fatle med hensyn til endelig skulderfunksjon. Den tredje studien så på prognostiske faktorer for god skulderfunksjon etter senereparasjon. Pasienter behandlet med kirurgi og antibiotika for postoperativ infeksjon har gode funksjonelle resultater, og resultatene var sammenlignbare med skulderfunksjonen hos pasientene som ikke fikk infeksjon. I rehabiliteringsstudien fant man at skulderfunksjonen var sammenlignbar for pasienter som ble behandlet med fatle i 3 eller i 6 uker etter operasjon. Oppsummert gir senemansjett-reparasjon god skulderfunksjon, også etter postoperativ akutt infeksjon. Selv om ikke alle prognostiske faktorer identifisert i den tredje studien er modifiserbare, tyder studien på at hvis utvalg av pasienter er gjort riktig, er det mulig å påvirke et vellykket resultat.

Kjersti Kaul Jenssen

Cand.med. Kjersti Kaul Jenssen
forsvarte sin avhandling for graden
ph.d. 18. januar, 2019,
Univerisitetet i Oslo

Veiledere:

Overlege og forsker Sigbjørn
Dimmen, Lovisenberg

Overlege og forsker Kirsten
Lundgreen, Lovisenberg

Professor Jan Erik Madsen, Institutt
for klinisk medisin, Universitetet i
Oslo

Computernavigation and fixation in total knee replacements: A registry based and randomized clinical trial study including radiostereometric analysis”

Operations with total knee replacements (TKR) in Norway have increased from 995 in 1994 to almost 7000 in 2018. The revision rate (reoperations), the first 10 years, is about 5-10%. Revision is a more difficult operation with higher risk of complication. About 80% of patients operated with TKR get good clinical results. However, about 20% of the patients still have pain or other symptoms from their knee after TKR. TKR is a technical demanding operation. Clinical results relies on right positioning of the implants in relation to the skeletal bone and right balancing of ligaments. Good fixation is important to, to minimise loosening of the implant when used. Computer-navigation has been used to improve positioning of the implant. However, it is still debatable whether this leads to better clinical outcomes. Despite a lack of documentation, has the use of hybrid fixation, with cemented tibia and uncemented femur, increased in Norway. In this PhD – Computer navigation and fixation in total knee replacements: A registry based and randomised clinical trial study including radiostereometric analysis (RSA), Gunnar Petursson and colleges have studied the importance of computer-navigation and hybrid fixation on TKR. They used a double-blinded randomised clinical trial, to compare computer-navigation to standard method; evaluating clinical outcome, using patient related clinical outcome scores (PROMs) and clinical evaluation by physiotherapists. RSA was used to evaluate the risk of prosthesis loosening. The main conclusion was that patients operated with computer-navigation had a better clinical outcome. Survival analysis of data from the Norwegian Arthroplasty Register showed that TKR operated with hybrid fixation had a lower risk of revision than cemented TKR.

Gunnar Petursson hope that this PhD will help to make TKR safer for the general patient.

Gunnar Petursson

Cand. Med Gunnar Petursson forsvarte sin avhandling for graden ph.d. 30. august 2019, Universitetet i Oslo

Veileder:

Professor, Ove Furnes.
Universitetet i Bergen (UiB)

The punished, the unknown self, and the harmed self – towards a more nuanced understanding of self-harm in adolescence

Klinikere møter unge, oftest jenter, som skader seg ved å kutte seg, rispe eller brenne seg selv. Noen skader seg for en periode, mens andre fortsetter som voksne. Selvskade er vanskelig å forstå – for ungdommen selv, deres familie og helsearbeidere. Epidemiologiske studier har gitt kunnskap om frekvens, risikofaktorer og assosierte psykiske lidelser. Selvskade starter i ungdomstiden, men de fleste spørreskjema, teorier og behandlinger er utviklet for voksne.

Formålet med studien er todelt: 1. å øke forståelsen av sårbare ungdommers erfaring med egen selvskade, og 2. å utforske hvordan selvskade er viktig i deres liv og hverdag. Studien omhandler en meta-syntese av 20 kvalitative studier på ungdommers (12-18 år) beskrivelse av egen selvskade i kliniske og ikke-kliniske utvalg (Stänicke et al., 2018), og viser at ungdommer beskriver selvskade som et forsøk på: 1) å oppnå lettelse, 2) kontroll over vanskelige følelser, 3) representere ikke-aksepterte følelser, og 4) få kontakt med andre. Resultatene nyanserer teorien om selvskade som affektregulerende, og fremhever selvskade som også et forsøk på å uttrykke og dele emosjonelle og relasjonelle erfaringer uten ord. Studien omhandler også en multippel kasantalyse av 21 ungdommer (13-18 år) som skader seg – flest jenter – ved å bruke personlige intervjuer (Livsformsintervju) i begynnelsen av behandling og etter ett år. Analysen viser at ungdommene hadde *ulike veier inn og ut* av selvskade (Stänicke et al., 2019). Alle deltagerne hørte om selvskade fra jevnaldrende og sosiale medier og begynte for å håndtere emosjonelle og relasjonelle problemer. De var imidlertid ikke en ensartet gruppe. De fremhevet det å håndtere sterk selvkritiskhet, diffuse stressopplevelser, eller tidligere traumatiske erfaringer – som kan vise ulik affektintegrasjon. Alle var ambivalente til behandling, men verdsatte å utforske selvskadingsituasjoner. Likevel relaterte de ikke det å slutte å skade seg til behandlingen.

Line Indrevoll Stänicke

Cand. psychol Line Indrevoll Stänicke forsvarte sin avhandling for graden ph.d. 19. desember 2019, Universitetet i Oslo

Veiledere

Professor Siri Erika Gullestad,
Psykologisk Institutt, Universitetet i
Oslo (UiO)

Professor Emeritus Hanne Haavind,
Psykologisk Institutt, Universitetet i
Oslo (UiO)

De vektla at *de oppdaget sin egen vei* for å slutte med selvskadingen – som selvstøttende monologer, mer nyanserte mestringsstrategier, eller å motta praktisk støtte – noe som kan vise behov for autonomi. Ved å analysere personlige intervjuer, ble tre subtyper identifisert, som hver seg karakteriserer ulike selvtilstander under selvskading og ulike nivåer av affektintegrasjon: «Jeg fortjener det» (det straffende selvet), «Jeg vil ikke føle noe (det ukjente selvet), og «jeg er skadet og ingen bryr seg (det skadede selvet) (Stanicke, submitted). Selvskading blir diskutert i forhold til ungdomstidens utviklingspsykologiske utfordringer – som autonomi og selvidentitet. Gjennom å skade kroppen kan behov og vanskelige erfaringer uttrykkes *samtidig* som innholdet forblir privat. En utforskning av subjektive erfaringer kan avdekke ungdommens relasjon til seg selv og andre og informere viktige behandlingstilpasninger.

Link til avhandlingen:

<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/71816/Phd-Stanicke-2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

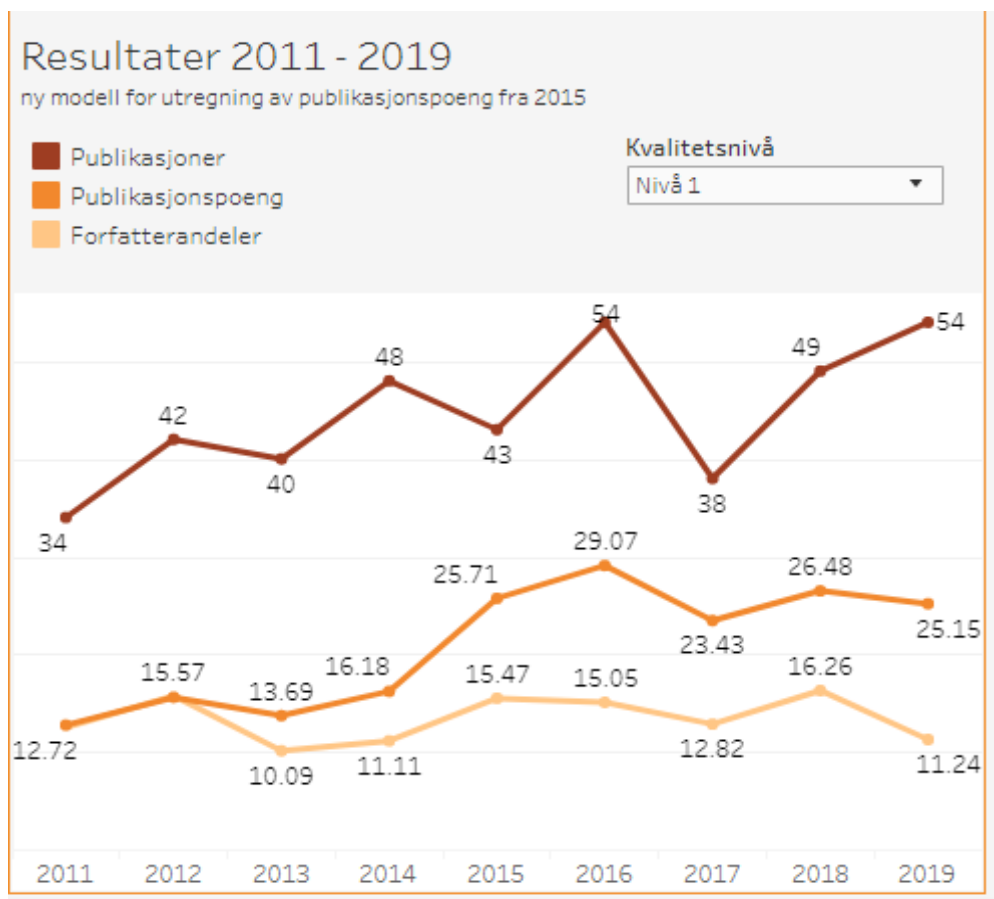
Forskningsresultater 2019

En klar økning av vitenskapelige publikasjoner i 2019 sammenlignet med året før. Årets forskningsresultater, publisert 03.04.2020 (Norsk vitenskapsindeks/ NVI rapporteringen)

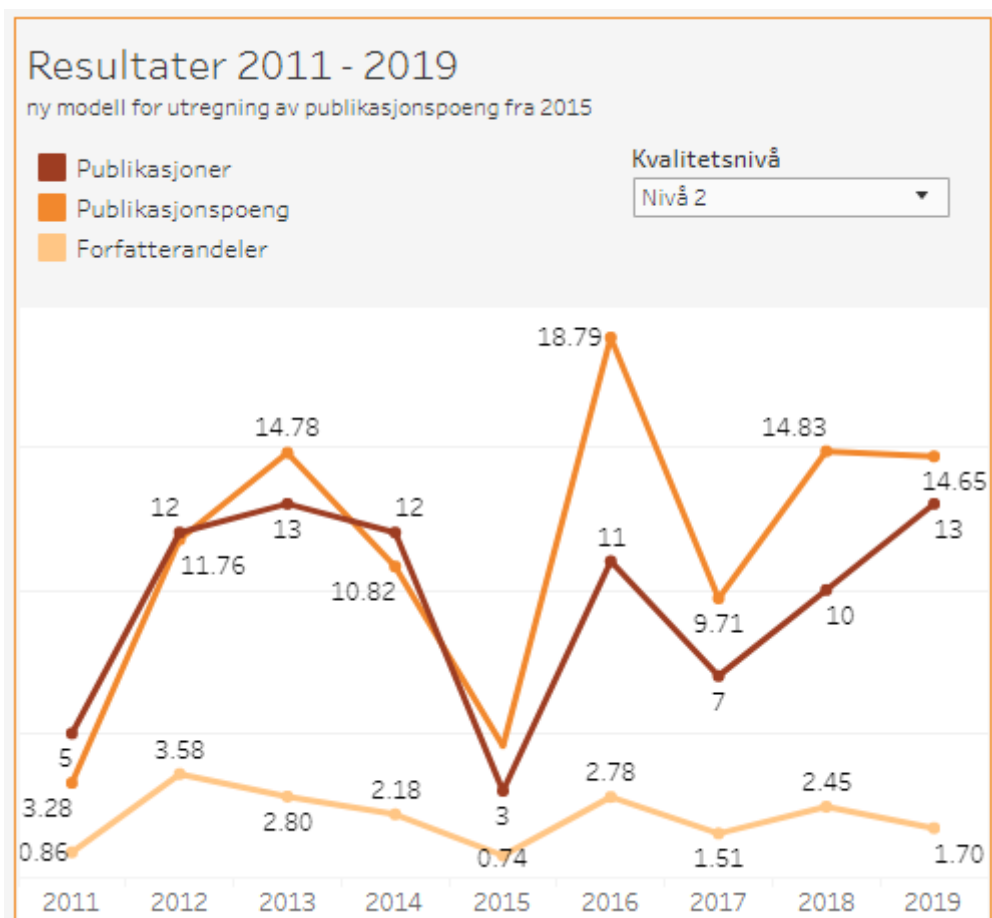
Årets NVI rapportering viser at Lovisenberg Diakonale Sykehus rapporterte inn flere vitenskapelige publikasjoner i 2019, sammenlignet med 2018. Det er en økning i Nivå 2 publikasjoner, som gir ekstra uttelling og omfatter det mest betydelige og kvalitetskrevene kanaler. Også det internasjonale samarbeidet har gått betraktelig opp.

Samlet sett, mellom 2011 og 2019 har Lovisenberg Sykehus hatt en positiv utvikling i forskningsproduksjon, både Nivå 1 og Nivå 2 publikasjoner. Se vedlagt oversikt og søk opp [Lovisenberg Diakonale Sykehus](#) for flere detaljer.

Oversikt 1- Nivå 1 publikasjoner

Oversikt 2- Nivå 2 publikasjoner

**Lovisenberg Diakonale
Sykehus AS**

Eies av de diakonale stiftelsene Diakonova og Diakonissehuset Lovisenberg. Sykehuset drives med et ideelt formål og har langsiktig avtale med Helse Sør-Øst RHF.

Sykehuset finansierer en del forskningsprosjekter direkte via klinikkens budsjett. Utover dette er forskningsprosjektene ved sykehuset finansiert av midler fra Norges forskningsråd, Helse Sør-Øst RHF, Stiftelsen DAM, Nasjonalforeningen for folkehelsen og Lovisenberg Diakonale Sykehus sitt forskningslegat.

Ønsker du å gi en gave til forskningen ved Lovisenberg Diakonale Sykehus?

Forskningslegatet bygges opp av bevilgninger fra sykehuset og gaver fra personer som ønsker å støtte forskningen ved sykehuset. Gaver til sykehusets Forskningslegat er viktige bidrag til vår kliniske forskning og utviklingen av bedre behandlingstilbud. Gaver til Forskningslegatet gir rett til skattefradrag.

Vi takker alle som har gitt gaver til legatet i året som har gått! For nye givere opplyser vi om kontonummeret: 3000.31.26648

